

zártzárak fölé rakott pallózat, úgy 10 óra tájban, egy helyt jó hosszasan lezakadt, s az így támadt részen többeken teljesült amaz ismeretes mondat: „egy kevéssé láttok, s ismét egy kevéssé nem láttok engem.“ Baj, hála legyen — Garibaldinak, nem esett rajtuk. Azaz egy jó mégis volt a bálban, hogy a közönség sans géne hallgathatta a Kossuth-, Klapka- és Rákóczy-indulókat, meg a Marsellaisét, meg a Szózatot. Két zenekar játszott: Bunkóé és Ellenbogené.

Hétfő, jan. 14. „Farsangi iskola.“ Eredeti vígjáték 4 felv. Irta Vahot Imre. Ez a darab arról nevezetes, hogy minden évben egyszer, farsangon, szokták színrehozni. Különbösen Vahot sikerültebb művei közé tartozik.

Kedd, jan. 15. „Lammermoori Lucia.“ Opera 3 felv. Zenéjét szerző Donizetti.

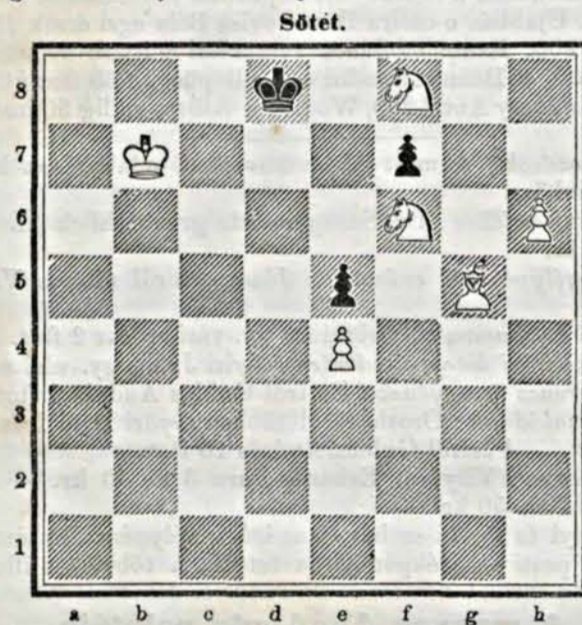
Szerda, jan. 16. „Ruy Blas.“ Dráma 5 felv. Hugo Viktortól.

Csütörtök, jan. 17. „Belizár.“ Opera 3 felv.

SAKKJÁTÉK.

56-ik sz. feladvány. — A „Lillei névtelen“-tól.

(A „La Régence“ versenyen második jutalomra méltott feladványok egyike.)

Világos indul s 3-ik lépésre matot mond.

A 51. számú feladvány megfejtése.

(Weisz A. J. tanártól.)

- Világos. Sötét.
- 1) Hd7 - e5 ♠ Kc6 - d5
 - 2) Hd6 - b5 c5 - c4
 - 3) He5 - d7 tetszés szerint.
 - 4) Be6 - d6 vagy Hb5 - c7 ♣

Helyesen fejtették meg. Vessprémben: Püllöp József. — Lessen: Báró Meszéna István. — Új-Bécsén: Cselkó György. — Temesvárott: Kalaba József. Szuppan Károly. — Kis-Kürtösön: Csemiczky Károly. — Bécsben: Gold Samu. — Mooron: Radváner Vilmos. — Maros-Vásárhelyi: Dósa Gábor. — Parabutyban: Rothfeld József. — Bodrog-Keresztúron: Skvór Antal. — Rozsgonyban K. Gy. — Sárospatakon: Szivós Mihály. — B.-Ujváros: Kovács Lajos. — T.-Sz.-Miklóson Frankl A. Debreczenben Sperber F.

Rövid értesítések. Sárospatak: Sz. M. Köszönettel vettük. A válaszzal nem fogunk adósok maradni. — B. Ujváros: K. L. Mi, abban a tekintetben nem teszünk változtatást; mindenkit szívesen látunk. — T. Sz.-Miklós: F. A. Ön az 50. sz. feladványunkat is helyesen fejtette meg. — Debreczen: S. F. Fogadja köszönetünket. — Moor: R. V. Használható.

Szerkesztői mondanivaló.

5470. Felpertes. M. L.-né. A lapok megrendelését illetőleg nincs baj; szívesen teljesítettük a ránk bízottakat. Ha késedelem történt, annak oka másutt rejlik. Kiadó-hivatalunkat az előfizetési szak idejében a megbízások sokasága is menthetné; mindazáltal az zugulódás nélkül kézbesíti ares bízott idegen pénzeket is, melyeket rendes előfizetőink hozzánk beküldeni jónak látnak. Az egyes beküldés mindenesetre előmozdítaná a gyorsaságot.

5471. Mezőtúr. T. S. Jó remény és barátság fejében úgy lón, a mint ön kívánta. 5472. N.-Varsány. M. J. Ama cikk csak azért nem jelent meg, mert mire ide ért, a benne foglalt nézpontok már elavultak s más felfogás lépett a helyébe. Sokszor előfordul ily eset politikai tárgyú cikkeknel s a ki a hírlapiradalom titkaiban jártas, tudja, mily gyakran készülték a műhelyben rófnyi hosszú vezércikkek — hiában, mert egy rögtön érkezett sürgöny vagy tudósítás kirántotta a cikket alól az alapot vagy más nézpontot tett kívánatossá és szükségessé. Ez az oka, hogy számos cikk nem láthat nálunk világot, melyeket itt-ott vidéken az ottani benyomások hatása alatt készítettek. De ez ki nem kerülhető; s a journalistikában katonadolog. — Ön újabb hírei valóban kevés érdeket tartalmaznak, de osztoznunk ön véleményében s nemkülönben valóknak tartjuk azokat.

5473. B.-Ujváros. K. L. A sakk megfejtésekben bárki résztvehet s szívesen látunk e harcstérben mindenkit, akár előfizető, akár nem. Ezek névjegyzékét ugysem a szerkesztőség kezeli s azért nem is ismerheti. Viszontlástig!

5474. Debreczen. Balla Károly és

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomtatja Landerer és Heckenast, egyetem-utca 4. szám alatt Pesten 1861.

5475. Győr-Sz.-Márton. Streicher K. A „Zrinyi esküje“ cz. műlap ügyében feleslegesnek látszik a további sürgetés. A „Nefelet“ végre jelenti, hogy a műlap szétküldése megkezdett; Hálalstennek — mert már nagy volt az előfizetők türelmetlensége, 5476. N.-Dömök. A derék munka kezükhöz érkezett. Szives üdvözlötünk! 5477. Kolozsvar. Ó. W. K. A czikk modorát szeretjük; hasonlókat szívesen veszünk. Köszönet.

5478. Munkács. L. T. Csak azok a rajzok volnának használhatóak; a kiszemelt tárgyak igen érdekesek. 5479. Búlan stb. stb. Tisztán lyrail epedések, melyeknek inkább szépirodalmi s divatlapjainkban volna helye. Tehetségnek szép nyoma.

5480. Gy.-Vári. Az előfizetett könyvet sürgettük; el fog önnel küldetni. Az ajánlott közmondásokból nagyobb adagot kérnénk, hogy válogathassunk. Az előfizetés mind megtörtént.

5481. S. Végig olvastuk a levelet. Nálunk minden hely be van töltve s e részben, sajnáljuk, hogy semmi biztatással sem szolgálhatunk. Nem is az annak a módja, hogy a távolból cselezgassunk, így még nem találta el senki, a mit keresett. Jelen kell itt lenni és ismerkedni s még akkor is időbe, insébe kerül, míg végre valami égi jel mutatkozik, ha — mutatkozik. Több a tövis, mint a rózsza. „A járt utat a járatalánért el ne hagyj.“

5482. Bekés. A lap megy — névcsereből akadt meg. Az ígértékben a poeta kel-lene legelőbb; s többi később. A kis amputatőr ne sajnálja ön; rövidség okáért történt és — in medias res!

5483. Gyöngyös. F. K. I. Köszönjük a figyelemzetet. Reméljük, hogy ama nevet nem sok alkalmunk lesz többé emlegetni.

5484. Ker. Jan. A tudósítás igen jó. Így szeretjük. Röviden, világosan; minél több tény s minél kevesebb phrasist és okoskodást. Ez főkélléke egy jóra való vidéki tudósításnak.

5485. Veszprém. J. G. Meg van rendelve. Reméljük, a panasz megszűnt.

5486. Szászujfalu. Sz. I. A kívánt arcképet régen sürgettük mi is; de minded-dig nem nyertük meg az illető hazafi beleegyezését. Még eddig sehol sem jelent meg

5487. Hyen leveleket is kapunk: Kivárlól: „Adasék becsület Pesten Heke-nász Gusztáv szerkesztő hivatalában Pestén. — Belürlől: Tisztelt Szerkesztő Úr! 1861-ik évben így ment végben az bírói választás hogy amaga gyerekei választoták meg meg egy pár atyátfja. Barnán 1861. 9-ik Janu.“

Nyilt tér.*)

Felelet Alvinczy urak. (Lásd: Tanfériak, szülők s nevelők évkönyvében, 1861-ki év 10. sz. a., 233 lapon.) Drága kalap.

Dicséret önnel a közjóvaló igyekezetéért, s fogadja tőlem a nagyra-becsültetést. Engedje meg egyébiránt, ha tón-adját én igazságosabban fogom jellemelni. A „tizezer forintos kalap“ csak mint általam élczkint hoz-zatott körbeszély-tárgyul, nem pedig mint örökre elvesztett ügy feletti panaszokdó nyilatkozat. Hogy aziránt panaszra okom sem volt, bizonyítja a legfelsőbb helyen nyertesén bevégzett perbeli ítélet. — Szerencsétlen termézetű ám a tónadó, mert vagyonát egyedül vele philantropikusan kártyázó társainak kegyeletéből bírja. A tekejáték időtöltése levén a művelt osztály-nak, azt csak oly tónadó forma egyéniség tűzheti megszólás tárgyává, kinek személyei közé tartozik saját tudományán kívüli játzókra fogait csatog-tatni. Vastag sötétség ködében bolyong ön értesítője; de ki tehet róla, ha a sötétség, irigység keblét annyira átkarolák, hogy eme szeretettől vezetve, kötelessége ellenére is városunk utozáit sötétségben tartja. Figyelmeztesse végre tónadóját, miként jövőre epéskedő kifakadására saját képzettségét vegye igénybe, mert máskint azon hollóhoz lesz hasonló, ki maga feketességét szegyenlívén, más madarak tollával volt kénytelen magát felékesítgetni. Egyébiránt én egész higgadsággal bocsánatomat nyilvánítom hogy: csak tón adója magyar honunkban, valahára azt mondja: magyar vagyok! — Félek, hogy szerencsenre vesztegetem szappanomat. — Béke önnel. F. A.

* E rovatban közölt cikkekért csupán a sajtóhatóság irányában vállal felelős-séget a Szerk.

HETI NAPTÁR.

Hó-és hetinap	Katholik. és Protest. naptár	Gör.-orosz naptár	☉ Nap-kelet nyug.	☾ Nap-kelet nyug.	Izraelit. naptár	☾ Hold-kelet nyug.
Január	Jan. (ó)	6. p. 6. p.	Sebat	6. p. 6. p.		
20 Vasár.	F2 Jéz. sz. n. F 2 Seb.	8 A 1 Győr.	7 40 4 43 8	11 6 1 54		
21 Hétfő	Ágnes szűz	9 Polienctus	7 40 4 44 9 Ylop.	11 37 3 1		
22 Kedd	Vincze Anast	10 Nissai G.	7 39 4 45 10	10 19 4 6		
23 Szerda	B. Assz. elj.	Emerent	7 38 4 46 11	1 12 5 6		
24 Csütört	Timotheus	Timoth.	7 37 4 47 12 Manó	2 6 5 59		
25 Péntek	Pál fordul.	Pál ford.	7 36 4 48 13	3 30 6 42		
26 Szomb.	Polyk. Paula	Polykar.	7 35 4 50 14 19. S.	4 48 7 17		

Holdnegyed: ☾ Holdtölte 26-án 6 óra 23 perczkor este.

TARTALOM.

Klauzál Gábor (arckép). Szathmáry K. — Az ó harang. Thaly Kálmán. — Életem legszomorúbb napjai. Jókai Mór. — Pontok Magyarországnak multjából (folyt.) — Hazai népviseletek: IX. Ruzsnjak csordás (képpel). — Pestmegye tanácssterme (képpel). — László Károly levelei Amerikából XIV. (folyt.). — Egyveleg. — Tarház: Adatok Petőfi halálához XXIV—XXVII. — Vegyes hírek. Irodalom és művészet. Egyház és iskola. Ipar, gazdaság, kereskedés. Közintézetek, egyletek. Mi újság? A m. Akademia palatája. Színházi napló. Sakkjáték. Szerkesztői mondanivaló. Nyilt tér. Heti naptár.

Felelős szerkesztő Pákh Albert: (lak. magyar-utca 1. sz.)

4-ik szám.

Nyolczadik évi folyam.

A Vasárnapi Ujság hetenkint egyszer nagy negyedrben 1 1/2 iven jelenik meg. Előfizetési díj Buda-Pesten hazhoz küldve vagy postai uton külön a Vasárnapi Ujságra félre 3 ft., a Politikai Ujdonságokkal együtt 5 ft. uj pénzben. A Vasárnapi Ujság a Magyar Sajtóval együtt (a Politikai Ujdonságok nélkül) félre 10 ft., évnegyedrre 5 ft. uj pénzben. — Az előfizetési díj a Vasárnapi Ujság kiadó-hivatalához (Pest, egyetem-utca 4. szám) bérmentve utasítandó. (Szerkesztőségi szállás: magyar-utca 1. szám.)

Gróf Barkóczy János.

Ha azt akarjuk — pedig a Vasárnapi Ujság kezdettől fogva ezt tüzte ki egyik feladatául — hogy e lapok arcképcsarnokában mindazon hazánkiai, kik a nemzet szellemi és anyagi küzdelmeiben, bármilyen téren és bár mennyire különböző eszközökkel érdemeiket szerezték, képviselve legyenek: a jelen átalakulási időszakban meg kell emlékeznünk gróf Barkóczy Jánosról is. Egyike ő azon hazánkfiainak, kik szerencsés magánviszonyaiknál fogva a legfelsőbb körökben befolyást nyerve, határozott és bátor fellépések által a lefolyt évtized bilincseinek szétörésén munkáltak s a nemzet régi törvényes állapotába az átmeneti utat előkészítették.

Gróf Barkóczy János már a régi megyei és országgyűlési életben is, mint a konzervatív párt egyik tekintélyes harczosa, ismeretes volt hazánkban. Pártja, mint a későbbi idők bebizonyíták, a fentebbi elnevezést méltán megérdemelte, nem úgy mint azon — bár csekély számú, de szomorú emlékből álló osztály, mely 1849. után magát az abszolút rendszer vakeszközül adván oda, a különben méltánylást érdemlő konzervatív nevet hallatlan igazságtalansággal csak bitorolta, s a felvett álarc alatt irtó-háborut viselt minden ellen, a mi a magyar nemzet előtt, pártkülönbség nélkül, szent és sérthetetlen volt és lesz.

Mellözve gróf Barkóczy János korábbi érdemeit, melyek pártfeleivel ugys közösek, ezuttal a legközelebb mult idők viszonyaira fogunk szoritkozni; különösen, mert épen ez azon időszak, a melyben Barkóczy János neve nem csak hazánkban, vagy a birodalomban, hanem még ennek határain is tul, egész Európában ismeretes lón.

A midőn a mult év maj. 31-én, az akkori „megerősbi-

tett birodalmi tanács“ összehivatott, a meghívott magyar tanácsosok helyzete több mint egy tekintetben lényeges nehézségekkel volt összekötve; báró Vay Miklós, báró Eötvös József és Somssich Pál a meghívást egyenesen visszautasíták, de azért eléggé értésül adák azt is, hogy a kik a meghívást elfogadnák, azért, bizonyos fentartások mellett, semmi olyasmit elkövetni nem fognának, a mi a nemzet ősi jogaihoz lelkiismeretesen ragaszkodó hazafiak kötelességével ellentétbe jöhetne. Ez okból, Apponyi György gróf mindjárt az első ülésben kinyilatkozta, hogy ő és magyar társai ezen gyülekezetet csak azon semleges térnek tekintik, mely a létező viszonyoknál fogva, egyedül mutatkozik alkalmasnak arra, hogy a kiegyenlítés nagy művét legalább megkezdeni lehessen.

E nyilatkozat után a magyar birodalmi tanácsosok megnyugtatót lelkiismerettel foglalák el helyüket, s csakhamar ki is tűnt, hogy államférfiai ismereteik és parlamenti gyakorlatuknál fogva egyedül ők lehetének hivatva arra, hogy ezen külön elemekből álló tanácskozó testület vezérlését átvégyék.

Hirtelenében levén összehívva a gyűlés, az akkori osztótrák miniszterium a különben is hosszabb előleges tanácskozást igénylő birodalmi költségvetési javaslaton kívül, csak a telekkönyvi és a vagyonbukott kereskedőket illető kiegyezkedési törvényjavaslatokat terjeszthetők tárgyalás alá.

Azonban a tanácsos urak már az első összejövetel alkalmával sem kerülhetek ki, hogy elvkérdések tárgyalásába ne bocsátkozzanak. Barkóczy János gróf az ülésben ug, mint a bizottmányban kijelenté, hogy a telekkönyvi törvényjavaslat a magyar s más országgyűlések illetősége alá tartozik.

GRÓF BARKÓCZY JÁNOS.

miután nézete többséget nem nyert, a bizottmányból kilépett. — Később a telekkönyvi törvényjavaslat a teljes ülés előtt tárgyalatván, Barkóczy János keményen támadá meg az akkori igazságügyi minisztert, Nádasdy grófot, a ki magyar neve daczára, egyike volt a *függermanizatoroknak*, és kijelenté, hogy a miniszter ur azon *előadása*, melyszerint a telekkönyvnek mily nyelven vezetése, mindig a község lakóinak nemzetbeliségétől feltételeztetett, *nem hű az igazsághoz*. Nádasdy gróf e kijelentés visszavételét követelte, azonban Barkóczy gróf kinyilatkoztatá, hogy azt tenni nem fogja. A vita további folyamából csak az igazságügyi miniszterium alá rendelt hivatali ágak gyarló szerkezete tűnt ki. Bámulva hallotta a világ, hogy az igazságügyminiszter rendelete daczára, hogy t. i. a magyar helyeken a telekkönyv magyarul vezetessék, a magyar birodalmi tanácsosok saját tapasztalásaik után nyilvánosságra hozák, hogy ennyi magyar ajku megye létezik, a hol a telekkönyv kizárólag németül vezetetik, mire a miniszter ur egyebet nem tudott felelni, mint hogy ő nem tehet róla, mert sehonnan sem jövén panasz, alkalma sem volt másként rendelkezni!

E tárgyat csak azért hoztuk fel, hogy Barkóczy János grófnak hazafias protestatióját, a nemzeti nyelv elnyomása tárgyában érdem szerint kiemelhesük.

De csakhamar magasabb politikai érdekek bíró tárgyak kerültek szőnyegre. A birodalmi tanács 21 tagból álló bizottmánya bevégezvén a *birodalmi költségvetési terv* átvizsgálását, két részből álló végjelentést terjesztett a teljes ülés elé. A jelentés első részében kimondatott, hogy Ausztria pénzügyi helyzete oly szétrongált, hitele pedig annyira alászállott, hogy az eddig követett uton tovább haladni lehetlen; a jelentés másik részének lényege abban központosult, hogy az országoknak történeti jogait vissza kell adni. A midőn a vita e jelentés felett megkezdődött, Barkóczy gróf egyike volt az indítvány leghatározottabb s legtüzesebb védelmezőjének. A többi között beszédének legnevezetesebb része az, melyben *Lichtenfels* német tanácsosnak, a Bach féle rendszer egyik főpostolójának megfelelt. Ezen híres burokrata ugyanis hosszas dicsbeszédet tartott az eddig követett rendszer felett, állítván, hogy egyedül ennek lehet köszönni, a tőkéletes vallási szabadságot, jogegyenlőséget, s a polgárisodás elterjedését. Barkóczy gróf ellenben kételkedés nélkül kijelenté, hogy ezen törvényelőtti egyenlőség csak abban állott, hogy mindnyájan egyenlőkép szolgásgára kényszerítettünk s más teendőnk nem volt, mint *hallgatni és fizetni*.

Az igaz, hogy ezt 10 év óta mindnyájan tudtuk, érzettük, s mai nap már ezer változatban olvashatjuk is, de Barkóczy gróf a dicsőség, hogy azon időkben, a midőn a hallgatás kényszerítése még fennállott, kimondá a viszhangra számított szót, s beszédét az ausztriai hivatalos lapja, a „Wiener Ztg.“ gyorsírói jegyzés után közölni tartozott.

A birodalmi tanács 21-es bizottmányának jelentése a teljes ülésben 34 szavazattal 14 ellenében elfogadtatván, az okt. 20-diki határozatok e többség véleményének igazságot szolgáltattak.

Legutóbb Barkóczy gróf nevét az Esztergomba hívott nagy tanácskozmány tagjai között lehetett olvasnunk. A midőn a szólas a grófra került, akkor már nem szenvedett kétséget, hogy a konferencia egyhangulag az 1848-ki V. t. cz. mellett fog nyilatkozni, azért is Barkóczy gróf mellőzve a feltett kérdés érdemleges vitáját, csak az említett törvényzikk hiányairól értekezett, még pedig szabadelvűleg. Először kívánatosnak találta, hogy a legközelebbi országgyűlésen, a nemesek is csak ugy lehessenek választók, ha az azon törvényben a nemnemesek részéről megkivánt *censusbeli* feltételeknek megfelelhetnek. Másodszor, hogy a 350,000 lelket számláló izraeliták is, ha különben a választási *census* alá esnek, ezen joguktól csak azért, mert nem keresztények, meg ne fosztassanak.

Ily előzmények után a magyar nemzet bizvást várhatja, hogy Barkóczy gróf a legközelebbi országgyűlésen helyét, a szabadelvű konservatívok sorában foglalandja el.

Az okt. 20-ki leiratok folytán a magyar országbárók is kineveztetvén, gróf Barkóczy János, a magyar királyi főudvarmesteri ősi fényes méltóságot nyeré. Legközelebb azon értekezlet tagjaulón kinevezte ő is, mely Pesten az országbíró elnöklete alatt ült össze az igazságszolgáltatás körül fölmerült bonyodalmak megoldására.

A kókereszt.

Az utfélre tették,
Onnan tekint tova...
Porladozó talpát
Belepte a moha,
S rá zöldes színt vona.

Felül a régiség
Mégfeketítette —
S ki tudja, mikor volt
Az ákác mellett
Fiatalságot?

Kegyelet állítá
A keresztet régen...
Hogy szent emlék gyanánt
Alljon az utfélben;
S intő példa legyen.

S bár a négy betű már
Rajta meg se látszik:
De a Krisztusképen
Dicsfénykör sugárzik;
Arany színben játszik. —

Hogy a ki arra jár,
Ott az országuton;
Látva ezt a dicsfényt,
Kalapjához nyuljon,
Vagy térdre boruljon.

Ünnepi a csend — mely
A keresztnél hallgat...
Csupán az ákáczon
Susognak a galyak,
Hintázván fuvalmak.

S néha forró nyárban
Indul meg a zápor...
Mégdörren a felhő,
Mint egy roppant tábor.
Fél attól a vándor.

Emlékszik — és mintha
Az égbolt zengése,
Rég látott csodáknak
Lenne ismétlése...
Kárpit repedése.

És úgy tetszik neki:
Hogy az a kókereszt,
Melyet a szakadó
Záporosó fereszt;
Verjétek ereszt.

S sohajtvá megy tovább...
A kókereszt pedig
Aztán is, mint előbb
Csak ott emelkedik;
Barnul, s feketedik.

Nem szól — még is beszél...
Szétálló két ága:
Jeruzsálem régi
Nagy bűnét példázza;
Hogy mindenki lássa.

Nyilas Samu.

Életem legszomorubb napja.

(Naplótörödékek JÓKAI MÓRTÓL.)

(Folytatás.)

III.

Azon éjjel Zerinden hálunk, s másnap mentünk tovább Szalontá felé.

A velünk találkozóktól megértők, hogy Görgei egész seregével jó Várad felől, a Debreczennél megvert hadtestet most már előreküldve.

Dél tájon már találkozáink a hosszú sorban vonuló pogyászok szekerekkel, s kizérve a szalontai erdőből, megláttuk a távolból a város előtt letelepült tábor. Ez volt Nagy Sándor hadosztálya.

A mint a katonaság közt végig haladtunk, egy ismerős-örnagya odaugrott szekerünkhez. Z...ó István volt, hajdan képi selőházi tag, később — kivételképen — igen jó katona.

Ő tudatta velünk a debreczeni csata részleteit: szerinte a lényeges veszteség nem ment olyan sokra, mint gondolok.

— Mennyien vagytok most mindössze? kérdezők tőle.
— Mintegy huszonzárom ezren; — *de vereszkünk ötvenezere*, ha Görgei vezet.

Nagy volt akkor a ragaszkodás Görgei iránt!
Innen betértünk a városba, a fővezért ott bevárandók.

Házi gazdánk igen jól fogadott bennünket: augusztus 9-kén derék kánikulában ugy ránk fűttette a szobát, a mint csak tehetségei engedék; de se baj az; a honvédeknek kellett kényeret sütni, azért fűtetett olyan nagyon.

Pár óra mulva találkozáink Nagy Sándorral.

A tábornok elbeszélte a vácz- és vadkerti csata részleteit, a hol az ő hadosztályát az oroszok már körülfogták, a midőn a fővezér, a veszélyről értesülve, hirtelen kiürítetté a pogyászszekereket, a mennyi gyalog honvéd rájuk fért, azokat annyival megarkta, s ezekkel és a lovassággal gyorsan visszafordult, az ellenesre üttött s Nagy Sándor hadosztályát, pogyásaival és ágyúival együtt kivágta az oroszok közül. Átalában az egész visszavonulási utat Komáromtól a Tiszáig a hadműködés remekének állítá a tábornok, a kin épen nem leheté észrevenni azt a gyűlölködést, — a mit a közhír a fővezér irányában ráfogott.

Itt kezdett először az a különös tünemény meglepni, hogy

az oroszoktól senki sem retteg ugy a táborban, mint a polgári osztálynál, sőt igen sokan dicsérik őket, és szoktatják magukat azon eszínéhez, hogy az orosz seregek a magyarokkal rokonszenveznek.

Később alkalmam volt meggyőződni róla, hogy ez a hit nem valami mesterségesen élesztett propaganda következménye, hanem természetes állapota az emberi kedélynek, mely akkor, midőn reményei mind meghiusultak, rendesen a minden előjöhető esetek leglehetőbbikéhez szokott ragaszkodni. Később majd meglátjuk, mennyi volt ebben a felfedezhető való?

Mégaznap meglátogattam Szalontán Arany Jánost. Örültünk-e nagyon egymás láthatásának? Csak ugy, mint az a vendég és az a házigazda örülhet, ki tudja bizonyosan, hogy holnapután ellenségek fog helyt adni a hajlékban. Azelőtt kevés idővel távozott el onnan *Petőfi*. Arany beszélt róla, hogy mikor utolsó este ott mulatott, egy szép ezüst veretes török pisztolyt mutatott neki, melyet Erdélyben kapott ajándéknak; nők és gyermekek is voltak a szobában, és sok ismerője Aranyának; a pisztoly kézről kézre járt, mindenki megnézte azt, s el is csettenték sokan, hogy lássák, milyen szépen szikrázik a kova; a pisztoly természetesen sohasem volt megtöltve, mint *Petőfi* mondá; ő csak ereklyéül tartogatta azt bőröndje fenekén; egyszer aztán ő is kezébe vette azt, s elcsatantá a löportalan sárkányt és akkor *elsült a pisztoly*, két golyó furódott a falba, egy arasznyira *Petőfi* fejétől. Abban az órában minden jelenlevő megkerülte tulajdon megasott sírját. Isten csodája, hogy egy sem esett bele.

Még az nap éjjel Nagy Sándor hadteste ismét tavavonult. Másnap, szakadó esőben, jött meg helyette *Görgei derék hada*. Maig is fülemben cseng az a trombita dallam, a mi az *utászok indulója* volt, egészen a forradalmi sereg számára készítve; sokáig, ugy tetszett még évek után is, mintha most is hallanám e saját-szerű marsot, s várnám, hogy jönek utána a szürkeabatos utászok ásókkal, csákányokkal vállukon, utánuk a barnaruhás honvédek nemzeti szín rózsáikkal, és a délczeg huszárok zöld és piros kalpagokkal és a piros sipkás zászlóalj, és a szép fényes ágyuk hosszú sora, a hogy az akkor előttem végig vonult.

Hogy bámultuk akkor a szép rendet és fegyelmet, mely oly hosszú utveszély mellett is megmaradt. A tiszték nem hiányoztak sehol; ott gyalogolt a sorok végén mindegyik a térdig érő sárban a vezénylőtisztek víztől esorgó gubában lovagoltak a zászlóaljak előtt.

A zászlóaljak meg voltak fogyva nagyon, de azért a sorok nem szétzilálva; az egyes katonák sárosak, elcsigáztak, de nem csüggedtek, nem támoalgók.

Annai csata, nélkülözés, betegség, nyomor, megtizedelte a sereget, de nem erkölcsteleníté el. Harag, rossz kedv, düh látszott minden arczon; de nem levertség, nem aggodalom, mely hátráló seregek arczkifejezése.

A honvédek egy része elszállásoltatott a városban, a többi a mezőn ütött táborra a folyton szakadó esőben.

Ekkor találkozáink ismerőseinkkel.

Egy ezredes barátom, G...n, ki mint ügyvéd, közlegénységben kezdé a katonaságot s *érdemeiért* kapta rangját, odajött hozzám s kért, hogy ha majd atyjával találkozom, kit szintén jól ismerem, mondjam meg neki, hogy — *fia elesett*.

Azt hittem, hogy tréfál; ő aztán elbeszélte, hogy a sereg minő helyzetben van, e szavakat jól feljegyzém akkor emlékeimben, „*azok ugyan, míg mást nem parancsolnak nekik, csatázni fognak, de azért még sem lesz belőle egyéb eredmény, mint hogy elvesznek az elsőől az utolsóig*.”

Panaszkodott, hogy a hadsereg fizetéseit csupa merő századokban küldék meg, a katonák ugy vagdaltak el egyet egyet tizfelé, hogy megosztozhassanak rajtuk, míg a tömérdek 30 és 15 krajczáros bankjegyeket a hivatalnokok fizetéseire osztogatják. Ugy hogy már egyszer azon tanakodtak nagy szorultságukban, hogy apró *guerilla-csapatokra oszoljanak*, s ugy folytassák a háborut szanaszét az országban.

Ezrel röviden bucsut vettünk. G...n visszament a mezőn tanákozó seregéhez, az éjet ponyva alatt töltendő, a hogy ezt azon hadtest minden tisztének kötelessége volt tenni.

IV.

Görgei táborában az utóbbi napokban többen fordultak meg a képviselőházi pártok s a magyar miniszterium emberei közül, a

kik mind azzal a hirrel tértek vissza, hogy a hadsereg általában igen rosszul van hangolva a nemharcos hazafi-osztályok iránt.

Most nincs itt az ideje annak okairól beszélnem.

Ennek az eredménye bizonyos nyomasztó bizalmatlanság, kételkedés, őszinteség hiány volt mind a két részről, a mi gonosz álmnyomásként nehezedett a kedélyekre, Görgei volt az a pont, a hol a *félelem* és a *bizalom* egymással érintkezének.

Az előbbeni napokban különös összejövetelei voltak a rejtélyes emberrel néhány politikai nevezetes emberünknek.

Ákarmi eshetőséget kérdeztek tőle, mindenre azt felelte, hogy az „természetes,” ez „ugy fog lenni;” — semmit sem tudhattak ki tőle.

Vége Szemere elküldte hozzá Sz...gh képviselőt, hogy tanulja ki a vezér akaratát s szükség esetén beszéljen jól a lelkére: azonban el ne árulja, hogy őt a miniszterelnök küldé, mert akkor tartózkodó lesz.

Sz...gh egyike a legeggyenesebb lelkű, őszinte embereknek, ki tettetni egyáltalában nem tud, s ki ennél fogva azon kezdé a beszédet a vezérrel, hogy őt *Szemere küldé* s elmondott aztán mindent őszintén, nyíltan, a mire választ akart nyerni.

És ez volt a legsikeresebb mód. A kinek kabbalisztikus válasszaiból az alattomos fürkészőnek lehetetlen volt eligazodni; az a becületes őszinteséggel, és szigoruan kérdező hazafi előtt nyílt őszinte lett, s elmondott neki mindent, mit ez tudni akart.

Másnap megérkezik hozzá Szemere; fölkeresi őt; a vezér a mint meglátja, azon kezdé, hogy „*tegnap beszéltem Sz...ghgal*.”

— Melyik Sz...ghgal? — kérdi nagy csodálkozást tetteve a miniszter.

— A képviselővel.

— Ugy? Igen. Ismerem. Derék ember. — *Mit akart itt!*

Erre Görgei végig nézett hideg, fagyos tekintetével rajta — s azzal elfordult és egy szót sem szólt hozzá többet.

Szemere tehát méltán és egész ártatlan semmit sem sejtéssel állíthatá, hogy ez olyan eszeveszett ember, a kivel már beszélni sem lehet.

Növelte a keserüséget még az, hogy néhány kormánybiztos teledicselkedte vele a környéket, hogy meg van bizva a kormánytól Görgeit elfogni. Az abszurdumnak mindig legtöbb hívője akad. Annai bizonyos, hogy a karnélkül járó emberre nagyon kevés beesüléssel néztek a táborban: abban a táborban, a melyben utolsó reménységünket vetettük.

Pontok Magyarorszag multjaból.

(Emlékeztetőül költőinknek, művészeinknek.)

(Folytatás.)

Ha a külföldiek egyes férfiak játékmulatságból tett bajvivásait is képek által örökítik, s műlapul a magyar műgyelet is már ilyest elfogadott, miért ne tennők mi is ezt? Történetünk ily komolyabb célul magán vagyis páros bajvivásokra is számos példát nyújt. Ilyenek a régiebb korból:

András, Béla és Levente, Árpád véreből származott hercegek bajvivásai. Sz. István uralkodásának utolsó éveiben, főleg a királyné s idegenek által szított fondorlatok lábra kapván, e három herceg Lengyelországba Micziszlóhoz menekült. Épen e tájban keveredett Micziszló a pomeránokkal hadba; elkísérte Micziszlót a három magyar herceg is. Útközet előtt a két ellenkező táborban egyezett meg, hogy csak a két résznek fejedelméi menjenek ki párviadalra, azok döntsék el a had kimenetelét. De sem Micziszló, sem az ő fiai nem merték a pomeránok fejedelmével megmérkőzni. Ezt látván Béla, Micziszló helyett a küzdelemre *magát felajánlja*. Összecsapván Béla a pomeránnal, azt földre teríti, s fejét veszi. Erre a pomeránok magukat országostól megadták. Micziszló pedig Bélának jutalmul adta leányát, s hozzá jegyajándékul Pomerániát.

Sz. Lászlónak, mintt kora legelső bajnokának csatái a kunokkal, hol is mindig azok vezérét kereste fel, s ölte meg.

Sz. László, midőn Salamon Pozsonyban ostromolta, egy éjjel szemlélődés végett a táborból kiment, ugyanezt tette Salamon is. Mint ismeretlenek a homályban összetalálkozván, útközetre keltek.

de Salamon, bár szintén igen jeles bajnok volt, László elől futással menekült.

Sz. László a Cserhalomnál történt kun csata alkalmával egy magyar szüzet a kun rabságból megszabadít.

Sz. László, ha emlékeztetem nem csal, nejét is bajnoki tette által nyerte. Ugyanis még herceg korában a karinthiai hercegnél követségben járván, tiszteletére harczjátékot rendeztek. A játék királynéja, Adelheid, a herceg leánya volt. A játékban László is résztvevén, mint győztes a királynétól nemcsak a koszorút vagy jutalmat, hanem annak szívét is elnyervén, mint nejét hozta haza.

1291-ben, midőn III. András Albert ausztriai herceg ellen hadat viselt, Reeski Pál Bécsnél egy ellenséges katonát egészen a város kapujáig kergetett, és azt utólérvén, hátulról dárdával keresztüldöfte, s lováról levetette. Igaz, hogy Pálnak is kiütötték jobb szemét, s alóla lovát is kiölték, de ő azért győzedelmesen ment vissza a magyar táborba.

1350-ben nagy Lajos, Nápoly ellen folytatott harczakor 20-ezer nyi seregével Canusium városát alá szállván, azt ostrom alá veszi, s a lajtorján ő maga hágtott legelő a falra fel. A várbeliek ezt látva, egy nagy követ dobtak le reája, mely őt megtalálván, a létráról leesett a vár árkába, s nagy sérülést szenvedett.

Ugyancsak nagy Lajos ugyanez évben s ezen hadjárat alkalmával Contursio városát is bevette. A város mellett folyó víz partján, midőn egykor mulatságból lovagolna, meglát a vízben egy örvényt. Egy épen lovát ott itató sihedert neki biztat, hogy menjen be az örvénybe, hadd lássa, hogy az milyen mély, a fiu soká vonakodott ugyan, de később elszárván magát, az örvénybe usztat, s lovastól együtt elmerül, a lovat felvetette a víz, de a fiut nem. Ezt látván Lajos, megsarkantyuzza lovát, s az örvénybe usztat, mely lováról őtis lesodorta, de nyakában egy jó kerek magyar köpönyeg lévén, mely a víz színén elterült, elmerülni nem engedte, azalatt felveti a viz a suhanczot, Lajos megkapja annak üstökét, s a szárazra kihozza.

Ugyanezen 1350-iki hadjáratkor Latz Miklós és Pál (mindketten Apor László erdélyi vajda fiai) Lutherea város közelében ötvened magukkal a Johanna zsoldosai közül 120 lovas katonát elfogtak, lovaikon kezeiket hátrakötötték, s úgy vitték be Lajos elé Lutherea. A király e nevetséges vendégeket lovaikról leszedte, kezeiket feloldozta, megvendégelte, ló és fegyver nélkül szabadon bocsátotta.

(Folyt. következik.)

A fonyi franczia malomkögyár.

Egy nagy fontosságú, hazánkban új, iparüzletre fordítjuk olvasóink figyelmét. Hanem szükség előbb a tárgy lényege felől tisztá fogalmakkal bírnunk.

A közönséges — mészszel vagy agyaggal kötött homok és porphyrféle — malomköveknél a legnagyobb baj az, hogy azok többé kevésbé *lágys*, eszerint nemcsak hamar kopnak (a pataki p. o. 2—3 esztendő közben lejárja magát) és szinte naponkint igényelnek új vágást vagy élitést, de azonkívül bele is morzsolódnak a lisztbe és azt varczogóssá teszik, s a mi végre legrosszabb, hogy az ilyen kövek *nem vágják*, hanem csak *lapítják* vagyis *szétmorzsolják* a gabna-szemeket, s eszerint a lisztet gyakran elégetik.

Miért becsülik háziasszonyaink a műmalomokból kikerült lisztet sokkal többre, mint a közönséges malmokét? Nem egyedül azért, hogy szebb, tisztább, romlatlanabb süteményt ad, hanem mert többet is ad, azaz hogy *szaporább*, vagyis, hogy bekavartatván, dagad s erősen szaporodik; holott a közönséges liszt — elnézvé minden

más hibától — csak péppé válik, s jó kovásszal is rozsul kél. És mi okozza a mű- és közönséges malmok között ezen tetemes különbséget? Bizonyára nem a hajtó erő, mely legyen bár az gőz, víz vagy állati erő, egyre megy; sem nem kiválólaga a szitarendszer: hanem leg is leginkább a jó féle ugynevezett *franczia malomkövek*, melyek nélkül egy őrlőgépezet sem

érdemi a „műmalom“ nevet. — Ezen kövek, anyagukat t. i. *tiszta kovarec* vagy *kovakő* képezvén, mely az angol aczélnál csak kevésbé lágys, azonkívül rovátkosan levén élitve, a gabonát tisztán kivetkeztetik burokja vagyis korpájából, s azt második felöntésre vastagra, aztán mindig vékonyabba szeldelvé fel, a lisztet el nem mázolja, el nem égetik soha! Azonkívül az ily kő csak 15—20 év közben járja le magát, minthogy egy-két hét közben csak egyszer szükségel vágást, s a vágás után is nem morzsolódik a lisztbe; és eszerint az, kerüljön bár két-három annyiba mint a közönséges kő, nemcsak véghetetlen jobb, hanem aránylag olcsóbb is amannál.

Eddig az eféle malomkövek vagy készen, vagy minthogy a kő válogatott darabokból rakatik össze, kocszában kerültek ki Franciaországból és Belgiumból az egész művelt világ malmaiba, és így mihozzánk is, még pedig drága ezüstpénz árán!

Mikor 1855-ben a jóhirű nagy-sárosi műmalom volt építendő, a részvényesek *Rájner Károly* és *Benczur József* két társukat küldték ki egész *Hamburgig*, a fennálló műmalomokat szemügyre venni, mely alkalommal e két hazánkfa különösen tanulmányozta az őrlőkővek tulajdonait is. Ezen követek visszatérvén, azon nézetből kiindulva, hogy „hiszen Magyarországot mindennel megáldotta az ég,“ felkérék *Hazslinszky Frigyes* eperjesi kollegiumbeli tanárt s jeles geologot, ugyanazon fajta kő keresésére a honban, me-

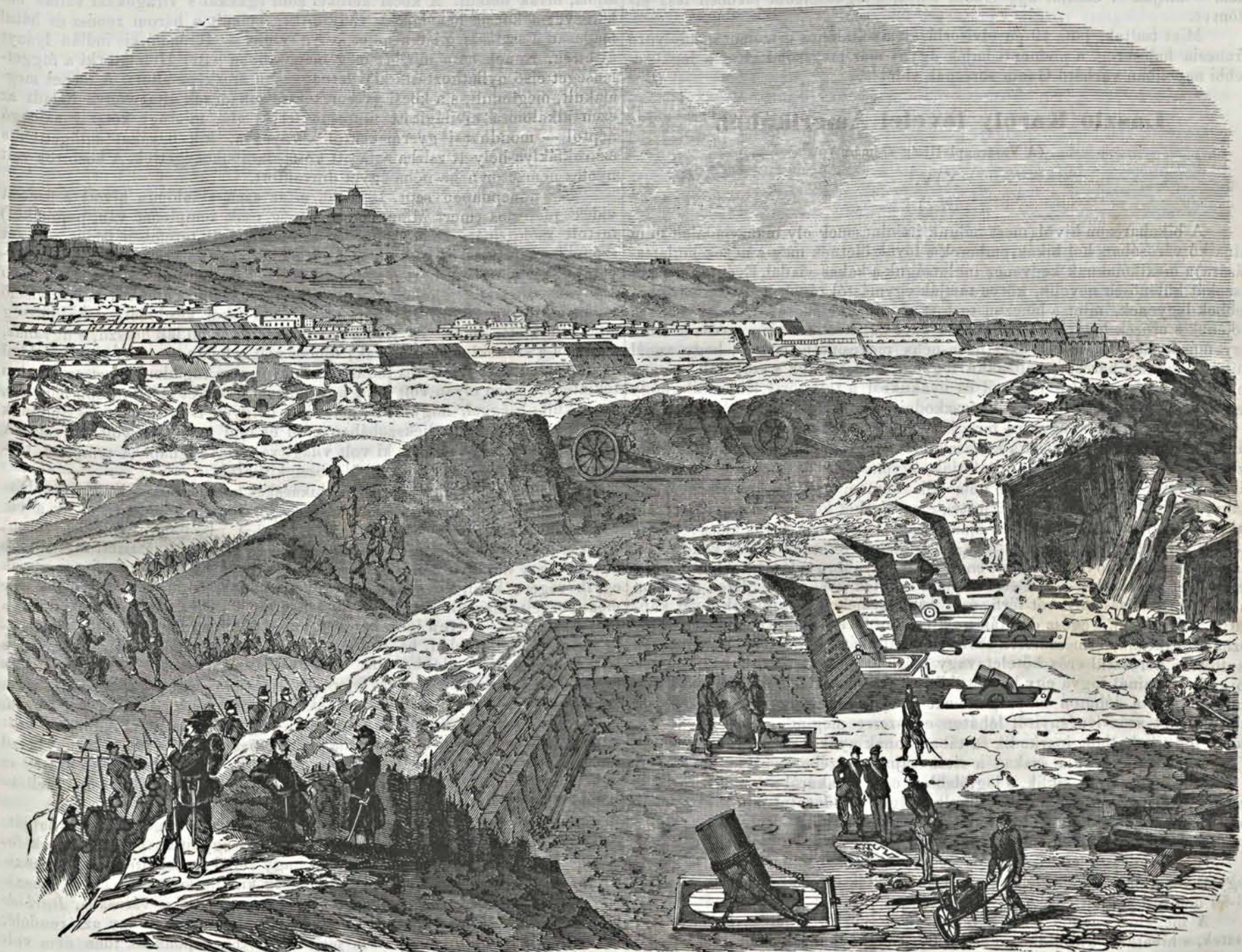
lyet a teremtésnek titkos ereje a francia földön lerakott. *Hazslinszky* bejárta azon gazdag, száz különböző terményt tartalmazó nevezetes hegylánczot, mely *Eperjestől* lenyulik *Tokajig* és *Ujhegyig*, és a kiküldök meglepetésére s örömeire megrakodva jött vissza a francia mustráktól meg nem különböztethető köpröbákkal. Amde mindezek csak a diluviumhozta kődarabok töredékei valának: hátravolt magát a fészket, a telepet feltalálni. Egy év múlva ez is sikerült a fáradni nem tudó férfúnak, a midőn Abaujmege *Fony* nevű helységében, *Breczenheim* hercegnő jószágán, felfedezett egy gazdag telepet, melyet a vulkánok forró vizei raktak le évezredek előtt!

Az említett iparosok még néhány társat vévén magukhoz, 1853-ki év tavaszán rakaták össze *Pesten* az első követ, mely *Hag-*

Az árak alig haladják meg a francziáknak felét. A gyár tavasszal bővített fog, minthogy a megrendeléseket nem győzi jelen épületeivel és személyzetével. *)

Gaeta ostroma.

Az olasz félsziget déli részében folyó harc, melyet tavaly egy vakmerő maroknyi csapat megkezdett, s szerencsével folytatott, Gaeta előtt, (e vár rajzát s leírását, mult évi folyamunk 47-ik számában közöltük), egy időre megakadt. E megakadást, nem a hadi működések elégtelensége és czálszerűtlensége, mint inkább a felmerült politikai okok idézték elő. Gaeta sikeres ostromlásához szükséges, hogy az erősség a tengerfelőli oldalról támadtassék meg, már pedig tudjuk, hogy az ez oldalról ostromot, a Gaeta előtt állomásozó francia hajóhad, császára parancsából, nem engedé meg. A legújabb

Gaeta ostromából.

genmacher Henrik ördögalmában lón kipróbálva, s teljes bizonyosságot nyervén a francziának egy hajszálnyiban sem engedő jelesége felől — még azon évben nekiláttak a gyártásnak.

Fonyban áll tehát és működik az első magyar franczia-malomkögyár, melynek műhelyét fentebbi képtünk mutatja „*Thrór és T. Eperjesen*“ czég alatt. Ezen gyárban eddigelé harmincz ember foglalkozik, mind helybeli ügyes magyar emberek, egyedül a művezető mester franczia. A gyár kövei mai napig már negyven bel- és külföldi malomban járnak, (az utolsó küldemény *Odessába* ment) tökéletes megelégedésükre a megrendelő birtokosoknak, minnek legvilágosabb bizonyítványa azon körülmény, hogy némely malmok másodsor, sőt harmadsor is ismétlék megrendeléseiket. Sikeresen tétettek próbák közönséges vizimalmokban is, még érczközuzásra is.

hírek szerint, a francia hajóhad a gaetai vizekből elvitorlázott, s helyét a szárd hajóraj. Persano admirál parancsnoksága alatt, foglalta el, továbbá írják, hogy a szárazröli ostromlás, 150 különféle ágyúval, melynek mind-egyike 1000 töltéssel van ellátva, január 20-án vala megkezdendő. Ha ez mind igaz, úgy a délolasz háború legfontosabb időszaka következett be, s érdekesnek találjuk, az olvasó figyelmét erre vonni, midőn az ostromlók működését érintjük a következőkben.

Rajzunk egy piemonti ostrom-üteget mutat, elől közönséges formájú ostromágyú, hátrább mozsárágyú vannak felállítva. A mozsárágyú vagy bomba ágyú (a magyar honvédtüzérek guggoló ágyúnak tréfálták el, mert mintegy ülve, veti ki a lövést), üstformájú, tágas öblű, rövid, messzehordó ágyú, melyel bombák, gyújtókészletek, nem mint a közönséges ágyúkkal

*) A vállalat tudunkra az őszszel beadott a m. gazdasági egyesületnek, eredet franczia malomkövekkel összehasonlítást végett, két pár követ, melyek jelenleg is a közken láthatók. Szerk.

vizirányos, *) de függőleges irányban lövetnek, s leginkább erősségek, sáncok ellen használtatnak, a midőn is a lövések ívet képezve, a falakon és sáncokon át irányoztatnak, a falak és sáncok mögé. E lövések czélja leginkább, a sáncok és falak mögötti épületek és készletek bezúzása, felgyújtása, vagy falakon, sáncokon felállított ütegek összerombolása, — s ezek által, az ellenség elcsüggesztése.

Gaeta ellen ekkoráig is használtattak már a mozsarak, s több ízben gyuladt meg a város, de a tűz mindannyiszor csakhamar eloltott, mondják, hogy egy pár bomba, Ferencz nápolyi király közelében pattant el, mely alkalommal, kisértebből többen estek el. Az ostromlottak mindekkoráig tartják magukat, szükségét sem élelmi-sem hadiszerekben nem szenvednek, a király a legvégsőre látszik elszánni lenni, legalább több nyilatkozatát hozták a lapok, melyekből kitetszik, hogy mindvégig kész harcolni, — az ostromló piemontaiak pedig, dacára a kemény évszaknak, szorgalmasan dolgoznak ütegeik felállításánál, s erélyesen készülnek az ostromra, — s ha a tengerfelől is megszólalhatnak a szárd hajók agyui, s többé politikai okok nem némitják el ezeket, ugy Gaeta sorsa, a legközelebbi jövőben lesz eldöntve.

Mint tudjuk, jan. 19-én elvitorlázott az általános ostromot akadályozó francia hajóereg, a piemonti hajók agyui már megszólaltak s a legközelebbi napokban várható Gaeta sorsának eldőlése.

László Károly levele Amerikából.

(A Vasárnapi Ujság számára.)

XIV.

(Vége.)

A bikaharcon kívül (mert nálunk itt nincsenek oly bika-viadalok mint Mexikó városában, hol bikák, emberek s lovak öletnek meg a nézők mulattatására) a mexikóiaknak kedvezet mulatságuk a kakas-viadal. Evégre ők a kakasokat különösen nevelik, kövte tartják egymástól távol, hogy annál dühösebbek legyenek, mint a láncon tartott eb; jól tartják őket, hogy nagyra nőjenek s erősek legyenek; néha-néha őket két kézbe veszi a gazda s velők egy másik kakast, mivel őket néha-néha megcsipetni engedi, hogy annál dühösebbek s harcvágyóbbakká legyenek. A tarjúk s szakáluk egészen le van vágva, s viadalra fejükről és nyakukról a toll bőrig lenyiretik, hogy az ellentelnek ne legyen mibe kapaszkodni; szárnytollaik hegyét elvágják, s azokat tollkessel hegyesre faragják, hogy szárnyaikkal annál hatályosabban csaphassanak. Néha a kakasokat csak így készülve vivatják, midőn azok legfőbb is egymást megvakítják, egymás fejét és nyakát összecsapkodik s vérzik, de egymást meg nem ölik. Hanem gyakran lábaikra kasza alakú, három hüvelyk hosszú, borotva-éles késeket kötnek. Az így harcoló kakasok egyike rendszeren halva marad a csatatéren. A vivás alatt ropant élénkség van a nézők között, s nagy fogadások tétetnek a vivó kakasokra. Ez nem férhöz illő mulatság; de ennél még pulyább, gyalázatosabb mulatság az, melyet sz. János és sz. Péter napjain szoktak gyakorolni. Ezen napokon minden férfi és asszony, sőt férfi- és lánygyermek is, kik csak lovat kaphatnak, lóra ülnek, s egész délután az utcákon fel s alá mint örültek nyargalóznak, futtatnak, természetesen többnyire pálinkától is hevitve; a suhanczok az utcán keresztül erős kötelet vagy marhabőr-szíjat feszítenek ki; ennek kö. epére lábainál fogva egy kakast kötnék fel, minek feje oly magasan lóg, hogy az alatta lóháton elnyargaló azt nyújtözva elérheti. A versenyzők mintegy két száz lépésnyire lóháton egyszerre megindulnak, futnak, s ki előbb jut a kakashoz, iparkodik futtatni annak nyakát elszakítani. Gyakran a kakasnak csak a tolla szakad a vítész bajnok kezébe, gyakran annak feje is a kézbe akad, de ki siklik, s legfőkébb is csak nyakáról a bőr nyuzatik le részben; a szeg-ny védtelen állat sikolt s végre is áldozatul mulik ki a józan okosságú bíró, Istenképt viselő ember (?) keze által, a szivtelen, vérszomjazó néző tömeg tetszujongásai között.

Elfordulok ez emberiséget alacsonyító, gyalázó mulatságnak nevezett kegyetlenségtől, s inkább leírom, mint ünneplék meg a minatitlanik sept. 16-án nemzeti függetlenségük 39-ik évnapját.

A megelőző napon d. u. 9 órák a helybeli előljárók, harminczad-tisztek, s hivatalos külföldiek, s a nép egy magányháznak zöld ágakkal, virágokkal, lobogókkal ékesített teremébe gyülekeztek össze, melynek tornáca is zöld ágakkal, virágokkal, nemzeti lobogókkal és illuminációkkal volt ékesítve. — A teremnek, a főajtóval szemközi oldalán egy szószek volt emelve, mely mögött a falra a nemzeti, az angol, francia, spanyol és Egyesült-állami lobogók állottak. A teremben itt-ott elhelyezett kis fehér lobogók a forradalmi hősök nevei voltak vörössel hímelve. A terem egyik végében menyezett asztal körül ültek az ünnepélyt rendező küldöttség és a szónokok; hátuk mögött a falon a nemzeti címer, egy esinos olajfeszvény. A terem másik végében asztal hadiszerek voltak jól rendezve, u. m. puskák, kardok, nemzeti lobogók, dob, ágyugolyó-halom; az asztal előtti számonlyonült egy eredeti indián lányka nemzeti színű (zöld, fehér, vörös) ruhába öltöztetve, fején nagy papagálytollakkal, gyöngyökkel s szalagokkal ékesített koszoru volt, karján ezüst perecz, s kezében egy nemzeti színű hat láb hosszú pálczát tartott, melynek tetején a szabadság sipkája volt. A

*) Nehogy valamely professzionatus tüzereretnekséggel vádoljon, kijelentjük, hogy jól tudjuk, miszerint a közönséges agyu lövése nem abszolút vizirányos, épen úgy mint az egyszerű pu-kalóvés sem, mely mindig ívet csinál. S csak is azért használjuk a vizirányos és függőleges kifejezést, hogy a rendszer agyu és a mozsár lövés közti iránykülönbséget szembeállítva határozassuk meg. —

terem tömve volt fehér mexikói és külföldi férfiakkal s hölgyekkel. A köz-nép a tornáczról és utczáról nézett és hallott, a mennyit tudott. Három zenész játszott, kettő gitáron s egy hárfán, táncz darabokat. Az elnök csemegettyé hangjára a zene és nép elnémult, s helyéről az elnök az ünnepélyt megnyitotta egy rövid lelkes alkalmi beszéddel, melyben a hajdani spanyol kormányt s a most annak politikáját követő papságot kíméletlenül s méltán vágta. Rövid zene után a főszónok vezettetett a szószekbe. Ez egy E. Amerikában kevés nevelést kapott felszeresen idevaló kereskedő volt. Életében ez este beszélt először közönség előtt s annál nagyobb dicséretre szolgált elakadás nélkül elmondott jó beszéde. Őt követte még a szószekben három ifju, kik iskolágyermekes módon kelepelték el beszédjeiket, olvasva vagy irás nélkül; az utolsó pedig (a kormányzó titkára) egészen beszokta s zavarában a fonal végét még az előhuzott papíron is nagy bajjal tudta megtalálni. Ha a mexikóiak között nincsenek szónokok; nem csoda, mert itt se megyei, se más gyülekek nincsenek, hol szónokok képződnek. A szónoklatok után a közönség az utczára kiment, hol a dialkocsi már készen állott, lovak nélkül. A koci kerekéi zöld ágakkal s virágokkal voltak bekötözve, a kocsi hat lámpa világította; beleült a három zenész és hátul magasan a szabadság isten-nőjét — vagy mit — ábrázoló ki-indián lányt ültették. Ennek háta mögött még magasabban pater Hidalgo (ki a függetlenséget első nyilatkozta ki) életnagyságu arcképe állott. A menet megalakult, megindult, s a kocsi gyermekek és suhanczok által vonva haladt az ezen alkalomra kivilágított főutczán fel és alá, mintegy kétszáz zajongó néptől — mondhatni gyermekektől környezve, kik békákat sütögettek s szurokfáklya helyett szirba áztatott kötel-darabokat égettek. A közöttök volt nyolcz nemzetőr néha-néha egyet durrantott.

Az ünnepnapon sept. 16-án d. e. ezen alkalomra hívott s fizetett vidéki plóvában (mert Minatitlanak még csak temploma van, papnékül) tartott szolozás. D. u. 5 órák a fölcifrazott teremben ismét egy-két szónoklat tartottak, s ezután a tegnapi menet ismételtetett azon különbséggel, hogy a kocsi a három zenész helyett, hat fehérbe öltözött fehérbőrű kis lányt ültetett, s mindegyik kezébe a forradalmi bajnokok neveit viselő lobogócskák közül egy-egy adatott. — Este 9-kor kezdődött a küldöttség által rendezett „baile.“ A terem (25 láb széles és 50 láb hosszú, s ugyanaz, melyben a szónoklatok tartattak) tömve volt a behívott fehér mexikóiakkal és külföldiekkel. Részletes leirással a helyet nem foglalom, mert az minden tekintetben épen olyan volt mint a catemacói, (melyet már föntebb leírtam), azon különbséggel, hogy itt é-amerikai hölgyek is levén jelen, krinolinok voltak láthatók. A mellékszobában enni és inni való elég volt ingyen. A város ez éjjel még jobban ki volt világítva, mint tegnap. A templom, törvényház és harminczad épület különösen kitűntek.

A másodnapon délelőtt három bikacskát hoztak be a piacra az alkalomra csinált alomba, s ezekkel 4-től 5-ig játszottak. — A mexikóiak a vadonban nőtt szilaj szarvasmarhák és lovakat „lasso“-val (olvasd : lasso) szokták fogni. A lasso nyers marhabőrből varrás nélkül készített 50—60 láb hosszú s egy hüvelyk széles szij, midőn ezzel marhát akarnak fogni, annak egyik végére könnyen csuszó hurkot csinálnak, a másik végét pedig egy megnyergelt lófarkához s ezenkívül a nyereg kápához kötik. A lovon ülő a lassot karikába szedve jobb kezében vetésre készen tartja. Ekkor a marhához sompolyog ha lehet, ha pedig a marha nagyon szilaj, hozzá nyargal, s ha az megfutamlék előbb, mint ő lőtávolba jutott hozzá, ő is azzal fut, s futásközben a hurkot a marha fejére hajtja, sokszor 10—15 lépésről, s ha az jól esett, a hurkot ráhuzza, s akkor előre nyargalva vezeti, huzza, meg egy másik hátul hajja. A nagyon szilaj marhákatt ennél jobban biztosítják. Miután t. i. a hurk a marha szarva tövére van huzva, a lovas elkezd a marha körül nyargalni, a lassót tágra tartva. — A küldöttség ez este az ünnepélyi teremben „fandangó“-t adott a köznép számára, midőn a mellékszoba hazárd-kartyázásra volt fordítva.

Ekképp ünneplék a minatitlanik a mexikói függetlenség évnapját, melylyel járt költségek az aláírás utján összegyűjtött pénzből lőnek fedezve. F. hó 27-dikét ekkorig hasonló nagy zajjal ünneplék meg a mexikóiak, annak emlékére, hogy a függetlenség kinyilatkoztatása után 6 mexikói győzelmes sereg ezen a napon vonult be Mexikó városába, *Iturbide* fővezérsége alatt; de az idén a veracruzai szabadelvű kormány azt rendelé, hogy ezen nap ne ünnepléssék meg. Így ezen napnak az idén nem volt semmi ünnepi színe.

A nagy városokban, kivált Mexikó városában, ezen ünnepek nagyobb zajjal, pompával s költséggel mennek végbe. Tekintve az ezen köztársaságban majdnem mindig dúló polgári háborút, melynek véget nem tudnak szakasztani, melyet csak hatalomra s ragadományra vágyók szíznak a hon ropant kárra: azon gondolatra jó az ember, hogy jobb volna ezen magát kormányozni nem tudó nemzetre nézve, ha magát függetlenné nem tette volna, s ezért a függetlenségi emléknapon több oka volna neki sirni mint örvénden.

Megismertetem önöket a mexikói fölszorosai nép mulatságaival. Ehhez még csak azt adom, különös az, hogy ezen országban a gyermekek semmiféle játékok nem játszanak. Ők se udvarokon, se utcákon játszás végett össze nem jönnek.

Egyveleg.

b. — (Franciaország és Anglia jövedelme.) Egy angol lap a két ország jövedelmét párhuzamba állítva, azon eredményre jut, hogy Franciaországnak több jövedelme van, mint Angliának. Ugyanis az 1860-ki költségvetés szerint Anglia bevesz összesen 71,104,127 st. fontot, Franciaország pedig 73 millió st. fontot.

T Á R H Á Z.

Adatok Petőfi halálához.

XXVII. Lengyel József második levele.

(Vége.)

Thaly Kálmán ur XI. számú közleménye lényegileg összevág s aját értesítéssel, csupán az általam gyanított elesési hely között van mintegy háromnegyed mérföldnyi különbség.

Észrevételeim tehát nem ezt, hanem a csataleírás tárgyazzák. Ezeket sem tenném, ha nem tartanék attól, hogy talán azt valamikor a történetíró adatul használná fel, mert ekkor magamat könnyelműség hibájával kellene vádolnom, ha tévedéseim még most, mikor annyi szemtanu van, fel nem világoztanám.

Mikor ezt tenni készülök, engedjen részemről egy nyilatkozatot. En azon napi csatában nem mint katona, hanem, némi apró önkényes szolgálat mellett, mint kandi néző vettem részt. Nekem annak nagyszeregről és iszonyairól az ideig fogalmam sem volt. Hogy pedig egy ily néző minden mozzanatot pontosabban meg tud jegyezni, mint néha maguk a szereplők, talán szintén magában érthető.

Továbbá polemiaim keveredni nem szándékom, s ezt egy oly jó nevű, általam igen tisztelt író ellenében, mint Th. ur, mikor még tekintélyre is hivatkozhat, tenni nem is érzem magam elég erősnek, mert én már 20 éve, hogy leráztam sarumról azon szent földnek, a Rákosnak porát, s azóta a kenyérekert napi gondjai, s a nehéz napok e tekintetben harcképtelenné tettek.

Az sem czédom, hogy én talán azon érdemekben megözölyt férfi érdemeit kisebbíteni ohajtom. Nem! En és sok mások ismerjük a tisztelt Haller gróf ur érdemeit, s azon érdemek fel is vannak illő helyre jegyezve.

De mégis, hogy személyeskedéssel ne gyanúsíttassam, hitvallást teszek e helyen, hogy : én hazám nagy fiainak homlokát oly dicsőfény-koszorúval körözöttnek ohajtom, mely e széles nagy világon is sugározzék! És én ahitattjes buzgósággal borulok le hazám minden egyes gyermeke előtt, ki nemzetem nagyságát csak egy porszemmel is növelni segített.

Mivel épen ily gondolatoktól vagyok áthatva, az 1849-iki július 31-ik napját, ha nem is lenne alapos gyanum, hogy Petőfi ez napon esett el, a történelem tulajdonának tekintem, mert ezen napon és e helyen több nagynevű hazafiaink áldoztak vérök hullásával a éltökkel a hazaszeretet oltárán. He-lyes tehát, hogy e nap minden mozzanata igazsághiven ismertessék; tanulsuk legalább ezáltal, mert még eddig egyebet tenni nem tudánk, hálánkat az éretünk dicsőíték iránt.

Engedje meg Th. ur, hogy mielőtt csataleírása tüzetes taglalásához kezdenék, mondhassem el, minő lelki állapotban lehetett ön az értesülés pillanatában az én gyanításom szerint.

Az 1860-dik év szeptember 13-ka öszi napjaink egyik legszebbike volt. Ön a nagy költő emléke iránti kegyelettel eltelve, az esti alkony homályában sétált azon, költői lelket felmagasztaló gyönyörű park százados hársorai között. Szíves házi-gazdájá érdekelt elbeszélésé által a sebes röptü lélek a közélet országába vonatott. Képzelve megnépesíté a csatát, lelki szemével látta a száguldó paripákat, az eleső hősokeket, hallotta a csata moraját, ágyúk bömbölését, apró fegyver ropogását, trombiták harsogását, dobpörögést. Ilyen s több más gondolat, az elbeszélővel szemben, szórakozottá tette, s ön nem figyelve a történelmi igazságra, csak azt jegyezte fel, mit saját képzelmé teremtett. Ily módon minő könnyen megeshetett az, hogy ön képzelméből mek egy hősévé szíves házi-gazdáját tévé, és lett ezáltal jegyzeteiből egy érdekes költői csataleírás, de emellett egy nagy történelmi tévedés.

Ha megengedhető lenne is, hogy a regény- vagy beszélyíró a tényeket szépészeti érdekből átírom, annak itt nincs helye, mert ezen kutatás a történelem érdekében kezdetet, s az eredménynek történelmi igazságnak kell lenni. Ezen előzmények után megkezdem csataleírásának elemzését, de mikor ezt teszem, kérnem kell, hogy engedje azt magam módja szerint tennem. Ne keresse ebben szabotosságot, vagy rendszert. Az igazság nincs formákhoz kötve. Ennélfogva :

1-ször. Azon országuttra dúló kerti-lakot, melyet említ, én már 26 éve ismerem; mellette, benne, 18 év óta sokszor fordultam meg. Ennek alakja déli, melyre fel lehetett járni, a gróf ur néhai édesatyja még 1842-ben csupalaku kemény tetőzettel eszerelték ki, s azóta azon kerti-lak tetején nem járt senki. De feltéve, hogy nem a tetőt, hanem a lak emeletét értette, mégis ezen emeletből azon *kilátás*, mit Th. ur említ, teljes lehetetlen, mert nyugatra, az ugynevezett csigadomb körül, százados hársak állanak rendetlenül, s ezek előtt egy sor százados fenyő meredezik ég felé.

Ezen szeptemberi időben rendszeren dús lombozatu sűrűn, nemhogy ember szem, de a napsugár sem képes áthatni. Ezen facsoport és sor Segesvárt széri elöl teljesen elzárja. Látni ez irányban legfőkébbazon hegygerincz végét lehet, mely az ugynevezett Ördög-pataka felett áll, s melyen Bem táborának balszárnya állott, jobban mondva, hol ezen szárny csatározása az orosz vándzókkal folyt. Ebből folyólag azon kerti-lakból Th. ur nem láthatta az egész harcstét, fontosabb részét azonban semmi esetre.

2-ször. A tisztelt elbeszélő gróf ur nem volt *seregparancsnok*, ha azt a szó szorosabb értelmében nem vesszük is, hanem azon időtől kezdve, mikor Gál Sándor hadteste Segesvárt meghódította (februárban) volt folytonosan *segésvári táborparancsnok*. Innét az előnyomult oroszok elől vonult iroda-személyzetével együtt ide Kereszturra. De tovább megyek.

3-szor. A gróf ur részt sem vett a július 31-én Segesvárt alatt vívott csatában. Még délben itt szállásán, testvéreinek nejeén gr. Haller Józsefné-nek házában üdült. A csata színhelyére csak délután indult le. En, ki nem valék első a futók között, a Bemet Héjasfalván hagytam el, a gróf urat a Küküllő-hídnál találtam. Ezen hely a csataterhez egy és fél mérföldnyi távolságra van.

4-er És itt figyelmet kérek, mert talán ez legfontosabb pont, s leginkább ez késztetett helyreigazításom megírására. — Th. ur nem az illető helyre tette a cserkoszorút, mikor azt a tisztelt gróf ur homlokára illeszté. — Ennek helye *Daczó Zsigmond* homlokán van. — Ő az, ki Bem visszavonulását, az említett csatározási helyről felezte. Azon hegyletjének közepe táján — melyet az Ördög-pataka választ el — állott agyui mellett Bem, s oldalánál *Daczó Zsigmond*. Csak miután a jobb szárny szétrobbanását, s nem a háta megettéi kozákokat, látta Bem, kezdett futni; azon néhány huszár a Daczó vezetése alatt fedezte. A hegyről az ugynevezett Méheskert alatt, a falu felett eljöttek, s csakis a családi kriptánál akadtak ellenre. — Ezen ellen állott azon dsidásokból, kik a bekerítést és hábtámadást eszközölték. Az öreget közbevéve, vágták keresztül magukat, s folytatták futásukat Héjasfalva felé. Ez idő alatt az öreg szekere, mállás és löszszekerek száguldottak az országuton. Héjasfalva között a kereszturi utra forduló ut egyenes zseletet képez. Itt a szekerek megszorultak, s önkéntelenül torlaszt alakítottak. Kibontakozni nem tudtak, magam is, darabig óhaton s szekerek között állottam. Bem és a huszárok az elzár utczába megérkeztek. Az öreg igyekezett a szekerek között előhatolni. Ezalatt Daczó néhány huszárral mint országnal vívott a minden percében szaporodó dsidásokkal, míg végre, a tulerő által elnyomatva, levágatott, vagy szuratot. Ezalatt az öreg sasszemével meglátta a menekülési utat, egy vesszőkerítést lehuatott, ezen lovával átléptette, eltűnt. Hogy hová menekült, senki sem tudta, mert azon utra, melyre ő ment, senki sem menekült. A dsidások, miután minden védő huszárt elejtettek, a szekereket, s azok között a Bemét is elfogták. Senki nem gondolt a futók közül az örege, mignem esti mintegy 10 óra tájt, egy huszártiszt — nevére nem emlékszem — önkéntes vállalkozókkal Bemet felkeresni készült. Mikor már nyeregben ültek, dördült meg Törzsök Pista hangja : „Ne menjetek, mert én az öreget elhoztam!“ Engem is hívott s vele együtt mentem le a macskási udvarba. Utközben mondá el nekem, hogy ő is ép azon részen menekült történetesen, melyet Bem a kert lehuatása által eszközöltetett, s így kertes között végre Héjasfalva mellett egy kikülföldi malomárokra akadt, gázlót keresett, s így a sár tetején lengő fehér toll meglátásával fedezte fel az öreget, ki lova alatt feküdt az iszapban. Nagy bajjal innét kivonta, lovára ültette, s az alkonyat segélyével, lovát kantárszaron vezetve, elhozta.

5-ör. A *Zeyk Domokos eleste* is, kit multkor Miklósnak tévedésből irtam volt, értesülésem szerint, másformán történt. Ha jól emlékszem, ezt Dézi Sándor úrtól hallottam, kinek azt b. Heydte beszélt el egy alkalommal. Elmondom, mert érdekes, és halála nagy nevéhez méltó. Elmondom, a hogy hallottam, különösen azért, mert szeretem hinni, hogy ha már megtörtént, az így és nem másképen esett.

Már a csata bevégződött; a dsidások — és nem kozákok — az üldözésből már tértek vissza, mikor Lüders orosz tábornok fényes táborak kíséretében kijött Fejéregyházán felül a kis-buni-ut és ország-ut szögleténél levő dombra, honnan a völgy területe mind alá, mind felfelé belátható. Mig itt állottak, szemcsővét a tábornok a fejéregyházi tanorok közepe felé irányozta, hol egy huszár nagy sárga telivér lován száguld. A szállongó, s öt megtámadt dsidások egyenkint levágja, s néha 3—4 közül is egykettő megsebzése, s a többiek megszalasztása által kivágja. Már átugratott a tanorok sáncán, a táborkartól alig volt 100 lépésre, mikor egy fiatal tiszt a táborkartól kiugrat, Zeyket megtámadja. Ez hatalmas pallosszerű kardjával első vágásra homlokán olyat vág, hogy koponyafedél és sisak messzeugrott. Mikor ezt Lüders látta, szemét táborkarán végig jártatta, mintegy kérdezve, ha látták-e e hatalmas vágást? azonnal parancsot adott, hogy e huszár ne bántás, hanem fogják el élve. Ezen parancssóra egész dsida-erdő fogta körül Zeyket, de ő minden megadási felszólításra vágással felelt. Ez támadóit felbőszíté. Lovát és őt is már több dsida átfurta. Végeregett megfeszíté ekkor, pisztolyát elővonta s magát föbe lötte. Állítólag Lüders Heydtehoz fordult, s ezt mondotta volna : „Schade, ein guter Soldat!“ Itt megjegyeztem ezuttal, hogy b. Heydte épen e hely környékére tette azon helyet, hol Petőfit elesve látta volna. Ezen hely megfelel annak, hol magam is elesett gyanitom.

6-ör. Az előbbi pont helyreigazítja azon tévedést, hogy Skariatin el-estével b. Heydte vette volna át a vezényletet. Ezen sereg volt az Erdélybe bejött orosz hadsereg zóme. A csatát személyesen Lüders vezette, ki Bem losztrák seregét Dorsner és gr. Albertivel, mint helyismerők voltak a tábor-karhoz osztva. Skariatin dandártábornok volt. Nem támadáskor, hanem a csatarend felállításának kémszemlélésénél esett el. Nem az országuton, hanem azon előnyuló hegyfok oldalán felső végén, melyen Thali ur is az orosz agyuk állását írta. Ezen hely az Ördög-pataka felett majdnem a legmeredekebb rész. Ott voltam, mikor a Skariatin emléket lelejtették. Oszor orosz herczeg, Schwarzenberg herczeg és b. Heydte kíséretében fellovagoltak e helyre, mely helyet az orosz pápa meg is szentelt; innét ismertette meg mind Heydte, mind a jelen volt orosz vadásziszt a csatahelyet, a fel-állítást, támadást, visszavonulást stb.

7-er. Az ágyuk számát és ütégét is hibásan vette fel Thali ur. A csatában résztvevő délelőtt 9 hatfontos és 4 vetágyu. Délután érkezett le Keresztúrról a 14-ik ágyu, miután mondonyát megvizsgálták. Ezen ágyu aztán felállott az országútra s onnét lötte az orosz lovasságot, mely a Bem seregének jobb szárnyával szemben állott a téren felálltva. Azon első lövésnél ejtett szavait az öregnek én Daczóhoz intézetteknek hallottam.

8-or. A lovasság támadását illetőleg is tévedés, sőt a Thali ur értesítésében magában is ellenmondás van. Thali ur jól láthatta, hogy azon hegyek, melyek mellett jobbra a Küküllő lefoly, oly meredek, hogy azokon lóháton járni nem lehet; de ha ez történt volna is — mit meg nem engedek — miként eshetett volna az, hogy ezen támadó lovas hadoszlop egy heggyoldalon leszálljon, s az áttellenben lévőnek azt csak akkor vegyék észre, mikor már az ágyuk háta mögé került?

9-szer. Végül kénytelen vagyok kinyilatkoztatni: hogy azon *Lengyel káplár* történetét most először hallom, pedig amaz átjött oroszoknak nem volt oly könnyű visszamenni, mint átjöttek, s így azokból vagy egyet nekünk is látnunk kellett volna.

Ennyiből áll a csata leírására felvilágosításom. Én, mint elől is megírtam, katoná nem vagyok, s így tőlem szakértő csataleírás senkinek várhat. De azért azt mégis meg fogom kísérteni, ha a V. U. szerkesztője tett ajánlatom elfogadása által elősegíti. Ekkor szakértővel felvettem a csata színhelyét, megírom úgy, a mint tudom; de egyszermind kéni fogom azon urakat, kik azon csatában résztvettek, hogy leírásomat vizsgálják át, s ott, hol tévedtem, szakértőleg egészítsék ki. Ilyen lehet alezredes Pap Lajos ur, ki tudtom szerint akkor a jobb szárnyat parancsnokolta; gr. Lázár Albert, b. Gámera Gusztáv, Pálfi Sándor és Dancó Károly urak, s bárki is, ki ezen csatának szemtanúja volt. Én e csata más részéről leírásának adatát az illető urakat utalom az 1850. vagy 1851-ben Erdélyben megjelent „Hausfreund-Kalender“-re, hol az le van írva, a mint értesültem.

Még mult levelemben megírtam volt, hogy e nap emléke rám oly benyomást tett, hogy annak még egyetlen mozzanatát sem tudom feledni. Sokszor valék Petőfi-t illetőleg oly helyzetben, hogy azt hittem, miszerint azon pillanat, melyben őt utolozz láttam, talán az iszonyat által megrémült agyam káprázolata volt. Különösen megdöbbentem, mikor a Jókai által kiadott „Nagy Tükörben“ a „Férges almák“ című költeményeket olvastam. Azt hittem, csalódtam. Később nevét több helyen hallám felmerülni, de meg kelle győződnöm, hogy e nagy nevet szennyes kezű iparlovagok és kalandorok használták fel, hogy kibányászassák vele a magyar nagylelkűséget.

Vége is helyreigazításomat azon kéréssel zárom be, hogy az olvasótól boosantat kérek a hosszadalmasságért. Thali urat pedig biztosítom, hogy ezt tennem nem irói viselkedést jelent — hanem ezzel tartoztam a *dicsőült* események emlékének és az igazságnak. — *Lengyel József.*

Egyház és iskola.

b. — (Az egri érseki megye) névkönyve 1861-re írja, hogy e megyében van 190 parochia és 661 főkegyház, a parochiák közül 161 magyar, a többi pedig vegyes magyar, német vagy tót. A megyebeli papság száma 318, a rom. kath. híveké 404,354, a helvét vallásuké 343,246, a görög-katholikusoké 53,702, az ágostai vallásuké 16,085, a nem e. görögöké 663, az izraelitáké 32,275. Iskolába jár 40,351 kath. gyermek.

b. — (Adakozás.) B. Vay Miklós kancellár ő exclja a sárospataki iskola javára, melynek gondnoka, aláírást nyitott és legelől a maga és neje nevében 2000 fót irt alá.

b. — (Az eperjesi kollegiumban ujonnan felállítandó jogi tanszék tárgyában) az isk. bizottságok kiküldött választmány ebbeli részletek azban már elkészíté. E szerint a tanfolyam két évig tartand; azon szándékrol azonban, a körülményekben rejlt nehézségek miatt, le kelle mondani, hogy a tanfolyam még ez év folytán életbelépjen; tehát csak a jövő tanév kezdetével fog az létesülni. E tervet a legközelebbi iskolai pártfogási nagy gyűlés elé terjesztendik.

b. — (A zágrábi izraeliták egyházában) pár hét óta horvát nyelven mondatnak az imádságok.

Irodalom és művészet.

b. — (Pályázat.) Erdélyi római kath. püspök Haynald Lajos ő nmltga 300 fót adott az erdélyi Múzeum-egyletnek, hogy tüzze azt ki pályadíjjal annak, ki *Erdély történelmét* a rómaiak uralma alatt, a fennmaradt emlékek tekintetbevételével, legjobban megírja. A pályamunkák az erdélyi Múzeum-egylet választmányához Kolozsvárra küldendők be 1862-ki márczius 20-ig. A munka legfőleg 10 nyomtatott ívre terjedhet.

+ Osterlamm Károlynál megjelent: „Harmadfél század után! első protestáns templomi beszéd Egerben, melyet karácsony-ünnepén az egri református imaházban mondott Czelder Márton, ref. lelkipászter.“

+ (Ifj. Rész Ensel Sándor) előfizetést hirdet ily című munkára: „A helynevek magyarázata.“ A mű hat füzetre, s minden füzet legalább 8 ívre terjed. Előfizetheti minden egyes füzetre 1 ft-nyal. A pénzék szerzőhöz (Pest, lövés-utca 8 sz.) küldendők.

+ Mikolczon megjelent: „Nütan, vagy: az asszonyi hivatali tudomány.“ Iskolai tanulmányul írta Kálniczky Endre. Második javított kiadás. A kis, 48 lapnyi füzet két részre oszlik: az első rész „a női önviseletről vagy leányi erényekről“; a második pedig „a női, mint házi és gazdasági kötelességeiről“ szól. Ára 24 ujkr.

b. — Megjelent: „Mult és Jelen biztosítási és történelmi évkönyv 1861. szerkeszti s kiadja: Remellay Gusztáv.“ — Tartalma: Naptár; a magyar biztosító társulatnál bejelentett jégkárosítók; az életbiztosítást tárgyazó magyarázó cikkek; a magyar biztosító társaság ügynekeinek s hivatalnokainak névsora; továbbá több történelmi s mulatva oktató cikkek. A szövegbe több kép van nyomva, nevezetesen a huszároknak különböző korból vett ábrái.

b. — Megjelent: „Kétszáz adoma, Összegyűjté Hahaha. 1861.“ Sok régi, egy pár uj.
+ (Uj röpirat.) Győrtől közelebb ilyczimű röpirat jelent meg: „A magyar nemzet sebb jövője.“ Fordítá s kiadja Kozma Imre. Ára 50 kr. — Kassán pedig b. Leutsch Albert akart kiadni egy röpiratot ily czim alatt: „Magyar nemzetország, az országgyűlési képviselőknek ajánlv.“ Azonban nem jelenhetett meg, mert a rendőrség kéziratostól együtt lefoglalta, (hogy ezáltal is bebizonyítsa, mikép csakugyan alkotmányos életet élünk).

+ (Szini Károly, az „Uj Idő“ szerkesztője) értesíti a közönséget, hogy miután a lapja megindulását gátló akadály már elhárított, az a jövő hó elején okvetlen meg fog indulni. Előfizetési ár: két óra 2 ft., öt óra 5 ft., az év végeig 10 ft. A pénzék a szerkesztőhöz (ország-ut 50. sz.) küldendők. A lap hetenkint háromszor jelenik meg.

b. — (A „Bukaresti Magyar Közlöny“-t) az ottani román kormány felfüggesztette, míg a kiszabott 5000 léle kautiont le nem teszi.

+ (Uj tót lap.) Mácsay Lukács engedélyt nyert a „Priatel Ludu“ (népbarát) című, már 1848-ban is közkeveségekben részesült tót politikai hetilap megindítására. E lap február hóban indul meg, s előfizetési ára: június végeig 2 ft., dec. végeig 4 ft. 50 kr. Az előfizetési pénzék Mácsay Lukács szerkesztőhöz, vagy Boldini nyomdájába küldendők.

+ (Egy német, könyomatu napiközöly) fog Pesten február 1-én megindulni, mely a magyar lapokban megjelenő fontosabb cikkeket és híreket leggyorsabban juttatja a külföld tudomására. Címe: Scharf's „Ungarische Correspondenz.“ Megjelenik mindennap reggel, a pesti lapokkal egyszerre melyeknek tartalmát már közli. Az előfizetési díj havonként a birodalomban 15 ft., külföldre 10 porasz tallér.

+ (Uj szimni.) Gr. Batthyány Arthurné, szül. Apraxin Julia, egy magyar történelmi szomorujátékok irt francia nyelven. Magyarra is le van már fordítva, „A honfoglalók“ czim alatt.

+ (Reszler színtársulata), mely jelenleg Pécsent működik, a tavaszra Debreczenbe készül, hol előadásait april 2-án szándékozik megkezdeni, mely czéllból, a pesti újteri színházhoz hasonló szinkört fog a nevezett igazgató építtetni.

+ (Molnár György színigazgató) felszólítja pályatársait, hogy a kik Budán működendő társulatához szegődni kívánának, őt ezíránt, Szegedre intézendő bérmentes levelekben, február végeig tudósítsák.

+ (Eltér Antaltól) egy fizet zeneszerzemény jelent meg ily czim alatt: „Dal és zongora.“ ajánlvá Marich Dávid Ferencné szül. báró Kray Franciskának. A fizetben következő darabok foglaltnak: 1) „Ábránd.“ 2) „Salon-Polka.“ 3) „Szerelmem könyve.“ Sárossy Gyula költeménye, ének és zongorára; 4) „Ábrándozás.“ Hamvai K. Imre költeménye, ének és zongorára; 5) „Bruderschaft éjfélkor.“ alkalmi vers Zsombóry Ede-től, ének és zongorára. A három utóbbit a pesti egyetemti ifjuság dalárdája is énekl.

+ (A Szent-István-Társulat tudósítványa) a XI. közgyűléstől 1860-ban, megjelent. Belőle megértjük, hogy e társulat a lefolyt évben összesen 404 ivnyi nyomtatványt 197 ezer példányban s 79,795,790 ívet adott ki. A tagok száma 7980-ra megy.

Vegyes hírek.

+ Temesvárott a magyar és szerb nemzet közt tartott testvériségi ünnepélyre Marsovszky István szerb nyelven egy költeményt irt e czim alatt: „Sloga.“ vagyis: egyetértés a szerbek és magyarok közt. A költeményt igen dicsérik. Nem ártana magyarra fordítani.

b. — (Brailából írják a „Korunk“-nak.) „Egy egyént, kire az a gyanu, hogy olasz kém lett volna s azon sereg számára, a mely a hirlapok szerint Olaszhonból erre venné útját, sorozni akart, az osztrák vicekonsul kézrekerített s vasba verve az „Árpád“ gőzessel Ausztriába küldte. A fogolytatases osztrák hajós kapitány és isztriai születésű. — Galacson sok egyenruhát szállítottak partra, és pedig a mint mondják, magyar szabásuakat.“

b. — (Ausztria és a béke.) Ausztria 1600-tól fogva, tehát 260 év leforgása alatt, mindössze csak 100 évre menő békét élvezett, ellenben a háboruk 160 évet vettek igénybe. Hát azon pénzösszeg és emberélet mennyi lehet, mit e marczona évek fölemésztettek?

b. — (A sztriai mérszálás) című szindarab Párisban jelenleg, még eddig nem látott hatást idézett elő s a nép nem tud betelni nézésével. E dolog figyelmet gerjesztett Konstantinápolyban is s a török nagy vezér meglátogató a francia minisztert s neheztelése kifejezése közt többek közt mondá: „egyébirt nem csoda, ha a darab Párisban annyira tetszik, mert ugyan-csak történetű. A darabban francziák öltözvék a maroniták, druzok és törökök ruhába — és, — a profétára mondom, a valóságban is így volt.“

b. — (Nena Sahib a hirnevés indiai fölkelővezér) egy angol lap szerint, 1858-ki aug. hóban a Nepaul melletti hegyeségekben halt meg, egy hóig tartó lázas betegségben. Testvére, Belarao végezte körülé a gyászszertartást. Más lapok ismét azt állítják, hogy még él és egészséges.

b. — (Az orosz czár kárpótolva van) azon darab földért, melyet a krími háboru folytán elvesztett. Ugyanis az újabb mérésekből kitűnt, hogy az orosz birodalom 40,000 mérfölddel nagyobb, mintsem eddig maga a czár is vélte. — A birodalom területét most 392,073 négyszög mérföldnek írják.

Vasárnapi Ujság 4-ik számához 1861.

Ipar, gazdaság, kereskedés.

b. — (A budai irtalmas barátok) kórházában a lefolyt 1860-ik évben 2626 beteg nyert ápolást, s ezek közül 200 halt meg. Legtöbb beteget vettek fel január, február és október hóban, legkevesebbet június-, július- és augusztusban; legnagyobb volt a halandóság apríliiban s májusban, legkevesebb pedig szeptemberben s októberben.

b. — (A fogyasztási adó 1860 ban) 29,955,423 fót hozott a kincstárnak, tehát 7 millióval többet, mint 1859-ben.

— (Beregzászi, pesti zongorakészítő zongorái), mint külföldről írják, mindig nagyobb elismerésben részesülnek. Közelebb Weimárba s Velenczébe érkeztek zongorái, melyek az ottani zenekörökben igen nagy figyelmet gerjesztettek a magyar iparművészet iránt. Irják, hogy Párisban a császári udvarnál is rendeltek meg egy Beregszászi-féle zongorát.

b. — (Liszt Ferenc is) Beregszászi pesti zongorakészítő zongoráit Németországban mindenfelé ajánlja. Weimárban már vagy négy ily zongora van.

— (Ország Sándor, orgonaművész). A méltánylat s elismerés szavát kétszeresen jól eai kimondani ott. hol egy jobb sorsra érdemes hazánkfia nevével oly művekre utalhatunk, melyek őt nemcsak lakhelyén, de bármi tágas működési körben is a magyar művészet egyik jeles képviselője gyanánt tüntetik föl. Ország Sándor, Kecskemét város polgára, több jeles készletű orgonái után, melyenek a nagy-körű kath. és ref. templomban léteznek az örkényi, mezőtúri, törökbecsei-, legközelebb a kecskeméti kegyesrendiek templomában egy 12 változatú orgonát, mely a szó teljes értelmében tönkre vala téve egy, hogy annak kijavítására egy hajú kalandorban kívül senki vállalkozni nem akart, oly mesterileg teremtett új, miszerint az — egyes változatainak gyönyörűen sima zengését, mindnyájának pedig meglepőleg tiszta és hatalmas öszhangzatát tekintve, messze földön bárhol is létező ily mérvű orgonákkal bátran versenyezhet. Az említett művész vasszorgalommal képezte át a régi dülledékek igen is elcsonkult faválozatait valódi ének-forrásokká s kipótolta az azokban száma nézve hiányzó elemeket; újból készült ércz-változatai pedig, s ezek között kivált a *principal a gamba di viola*, a *flauta dulcis* kellem és zengzetességre nézve a legszigorubb követelést is kielégítik.

Egyik kitűnő érdeme a művészek a ritka szabatosággal készült s állandóan egyenletes erejű fújtató, mely a hangozat szilárd és pontos megtartását lényegesen eszközi. Tudósítónak s mindazoknak, kik a nevezett közelebből ismerik, azon egy ohajtása van, hogy bár minél nyitabb és méltóbb működési köre táruljon a derék művészek, s ne vonjuk el magunktól azt, mit a kaján irigység elég mohón szokott rólunk letépetetni: a művészetnek a magyart is megillető világát és erejét, melynek kétségkívül legmérgesb elfojtója a külföldre tátongi szerető szűkeklésűg. Ugy lehet, hogy e sorok folytán elvégre megszólal a 3 év előtt ígért nyilvános elismerés, mely a 16 változatú törökbecsei orgona, művésznök kedvez darabja felett, még most sem készt volna el.

b. — (Gyapjukereskedés.) Németországban a statisztikusok dicsekedve hirdetik, hogy ez ország évi gyapjukivitele 250,000 mázsa; de azt nem jegyzik meg, hogy e mennyiség legnagyobb része Magyarországból kerül. — Angolország 1,300,000 mázsát termel s 1,193,964 mázsát visz be; Franciaország 1,050,000 m. termel s bevisz 450,000 mázsát.

b. — (Az ausztriai gyapjuszuövet-gyárak) cikkeiket többé nem tuczat (12 darab), hanem tized (10 darab) szerint számlálják, miáltal számadataikban nagy könnyebbségre jutnak.

b. — (A birodalom határán a vámot) eddig csak ezüstben lehetett fizetni, egy újabb rendeletnél fogva, ezután ezüst helyett, a nemzeti kölcsön-papírok szelvényeit is elfogadják a vámhivatalnokok.

b. — (Lóversenyek.) Az ausztriai versenytereken, a lefolyt 1860-ki évben nyertek lovaikkal: id. gróf Batthyány István, ifj. gr. Batthyány István és Zichy Aladár együtt 24,970 ft., és egy tiszteletdíjat; gr. Hunyady József és Wenkheim Rudolf együtt 15,152 ft.; hg. Liechtenstein Ferenc 12,746 ft.; gr. Kinsky Oktáv 6856 ft.; Schwarzburg-Sondershausen 6410 ft.; hg. Auersberg Vince 5006 ft.; gr. Willarnovitz 4790 ft.; gr. Szapary Iván 4689 ft.; gr. Wenkheim Rudolf 3980 ft.; gr. Eszterházy Mihály 3812 ft.; Bandman ur 2318 ft.; b. Wesselényi Ferenc 2140 ft.; gr. Henkel 1882 ft.; Benson Tamás 1780 ft.; gr. Bethlen Sándor 1318 ft.; és egy tiszteletdíjat; gr. Henkel L. 1237 ft.; gr. Hunyady József 1156 ft. s egy tiszteletdíjat. — A bécsi, parducibé, pesti, székesfejevári, törökcentimiklösi, debreczeni, aradi és kolozsvári gyeppen futott lovak közül legtöbbet nyertek: Compromise 8005 ft.; Alix 7905 ft.; Basi-Bozuk 6887 ft.; Cornflower 6829 ft.; továbbá 6000 fton fölül nyertek, még Aucta, Agitation, Harlestone; és végre Alborak 3225 fton.

b. — (A hus-árszabást) Pozsony város tanácsa, 1860-ki dec. 31-én kelt rendeleténél fogva, megszüntette.

b. — (A fontainebleau-i pontyok), melyeket ott a halastóban tenyésztettek, arról nevezetesek, hogy vannak köztük 200 évesek is és sok olyan, melyek XVI-ik Lajos kezéből is ettek kenyeret. E pontyokat most eddigi helyükről más tóba tették át s ennek folytán azoknak legalább egyharmada elveszett.

Közintézetek, egyletek.

+ (Női kör.) Kiss János, a pesti népkör titkára, egy női kör felállításán dolgozik, a melyben nők számára felolvasások és női kézimunkákból tárglatok fogának tartatni.

+ (Gr. Teleki László) f. hó 23-án Bécsből családi jószágára Gyömrőre utazott.

+ (A nemzeti kaszinó) f. hó 31-én d. e. 10 1/2 órakor, az egyelet szállításán közgyűlést tartand.

b. — (A képcsarnok-egylet), melyről legközelebb oly gyakran megemlékeztek, nemrég közgyűlést tartott, ezért érdekes lesz, itt pár szóval megemlékezni róla. 1844 ig Magyarországon s kapcsolat részében nem volt képcsarnok, b. Bruckenthalét kivéve, mely alkalmas lett volna művészek képzésére. De 1845-ben, elkészülvén a nemzeti Múzeum épülete, abban a Múzeum eddigi föllálatlan képei s a Pyrker érsék által adományozott 190 darab, külön osztályban lettek elrendezve, s ezáltal egy képcsarnok alapja volt letéve. A fiatal művészek nagy mértékben használták is kiképezésükre e gyűjteményt, melynek szaporítását a Múzeum érdemes igazgatója, Kubinyi Ágoston ur mindenkép igyekezett előmozdítani, kinek mindig kedvezé eszméje volt, egy nemzeti képcsarnokot állítani fel hazai művekből. — Boldogult József nádor Ő Fensége 50 éves jubiläumával sikerült is egy képcsarnok-egylet alakítása, melynek feladata, adakozásokat gyűjteni, a bejövő pénzéből József nádor Ő Fensége arczképét a Múzeum számára megszerezni, a többi pénzt pedig tőkésíteni s a kamatokból magyar művészek festményeit megvenni, s „József nádor nemzeti képcsarnok“ czim alatt a nemzeti Múzeumban külön osztályban felállítani. Az aldirások két íz-en indítottak meg, oly eredménytel. hogy a társulat vagy 20,000 fton tőkésítetett, de ennek egy részét az előbbi kormány lefoglalta, migsem az nehány hét előtt, a tárnokmester rendeletére az egyletnek újra visszaadott. Es így a társulat tőkésítésének birtokában levén, működésait semmi sem akadályozhatja.

+ (A képcsarnoki egylet közgyűlése), 11 évi születés után f. hó 20. tartatott meg először Kubinyi Ágoston, mint helyettes elnök lakásán a muzeumi épületben. Kubinyi ur előadta röviden az egyletnek mostanig terjedő történetét, melyből kitűnik, hogy kétszéri gyűlése után megmaradt tisztán 20,400 ftnyi tőke, melynek több évig összegyűlt kamatja 2800 ft. Ezen kamatösszegeből 2000 ft. határozottatott az elhunyt Markó Károly képeinek megvásárlásához való járulá-ra. A közgyűlés egyik főfeladata levén tisztviselőket és választmányi tagokat választani, először is a következő 50 tagu választmányi alakított meg: Arányi Lajos, Czanyuga József, Egressy Samu, Korizmos László, Kubinyi Ágoston, b. Prónay Gábor, Barabás Miklós, b. Eötvös József, Kis Bálint, Kubinyi Ferenc, Lukács Móricz, Zsivora György, Bajzath Rudolf, Hild József, gr. Nadasdy Lipót, Weber Henrik, Mátray Gábor, Ligeti Antal, Molnár József, Nádasy István, Szentiványi Ferenc, Földváry Albert, Bertha Sándor, gr. Teleki László, Markó Ferenc, Kiss Károly, Tóth Lőrincz, Karczag Benjámin, Manó István, Deák Ferenc, Patay József, gr. Károlyi György, Kozma Vazul, Frivaldszky Imre, Jurenak Pál, Feszt Károly, Nagy István, Szabó Béla, Török János, Orlai Petrics Samu, Klimkovics Ferenc, b. Podmaniczky László, Dulovics János, Fleischl Dávid, Eötvös József (szeptemvir) Simonyi Antal, Havas Ignác, Havas József, Rakovszky Ferenc és Thán Mór. E választmányból elnökül b. Prónay Gábor, helyettes elnökül Kubinyi Ágoston, pénztárnokul Nádasy István, pénztári ellenőrül Kiss Károly s titkáruul Mátray Gábor választottott meg. Indítványoztatott, hogy az egylet vagyona valamely ház vételére vagy más fekvő vagyona volna forditandó, mely indítvány figyelemre méltónak találtatván, a választmánynak meghagyatott, hogy ha val-mely igen előnyös efferle vétel kínálkoznék, hivassék ös-ze közgyűlés, mely e tárgy felett határozandó lesz.

+ (Az erdélyi Múzeum-egylet igazgató választmánya) jan. 2-ki rendes ülésében hozott következő rendszabályokat teszi közzé: 1) Azon aláírók, kik ígéreiteket legfőlebb e hó végeig be nem váltják, a hirlapokban névszerint fognak arra felszólíttatni. 2) A vidéki megbízott gyűjtők sziveskedjenek a f. évre járó részvénydíjakat és kamatokat a hozzájuk utalt tagtársaktól beszédni s Bányai Vitális egyt. pénztárnoknak beküldeni. 3) Ugyanezen gyűjtők azon tagtársaktól, kik az egyleti évkönyvnek megjelent első két füzetét megszerezni ohajtják, sziveskedjenek ezek árát (40 kr.) felszedni s az egylet titkárához beküldeni. 4) Az igazgató választmány tudományos ülései ezental minden hónap második szerdáján fognak tartatni.

+ (A magyar-óvári gazdasági intézetet is) szeretnék a németek tőlünk eltulajdonítani. Az első osztrák gazdasági gyűlésen b. Tinti aggodalmasan figyelmezteté a bécsi gazdasági egyletet, miszerint a magyar-óvári gazdas. intézetet a magyarizmus veszélye fenyegeti (1), miért is szerinte hathatós lépéseket kellene tenni annak meggátolására; sőt talán jó volna, az intézetet osztrák földre áthelyezni. — Meghiszszük, hogy jó volna, csakhogy a magyar közmondás azt tartja: kaparj kurta, neck is lesz.

b. — (A szegedi legényegylet meg van alakulva.) Helyisége két szobából áll. Könyvekben s képekben még nagy a hiány; több hirlap rendeltetett meg, s az egylet a Szent-István- s Kisfaludy-társaságok pártoló tagjává lenni határozta magát.

+ („Az izraelita magyar egylet“) f. hó 12-ike óta minden szombaton esti 5 órakor nyilvános felolvasásokat tart, melyekben mindenki résztvehet, a ki legalább három nappal bejelent magát az egylet ideiglenes szállításán (nádor-utca „Vácz városához“ czimzett szállodában).

Mi ujság?

+ (Gr. Teleki László) f. hó 23-án Bécsből családi jószágára Gyömrőre utazott.

+ (A nemzeti kaszinó) f. hó 31-én d. e. 10 1/2 órakor, az egyelet szállításán közgyűlést tartand.

+ (Az „ifjak bálja“) f. hó 19-én ment végbe az „Európa“ terében. — A bál igen fényesen ütött ki.

+ (Örvendés tüneménykép) említi meg a „M. O.“, hogy mióta Pest megye a közigazgatást átvette, területén még egyetlenegy büntény sem fordult elő.

+ (Pestmegye alkotmányos törvényszéke) f. hó 23-án tartotta első ülését, mely alkalommal egy csalással vádlott egyén, kezességre szabadon bocsátott.

+ (Gróf Széchenyi Istvánnak szentelt nemzeti emlény.) Kubinyi Ágoston múzeumi igazgató és Mátray Gábor ugyanott könyvtárőr, egy szótartó intézniek gr. Széchenyi István tisztelőihez, melyben felszólítanak minden honfit és honleányt, hogy állítsanak össze egy országos emlékkönyvet, mely „Gróf Széchenyi Istvánnak szentelt nemzeti emlény“ cím alatt a Múzeumban levő Széchenyi-teremben leszen örök időre leteendő. E czéltől küldjön be minden résztvevő egy saját aláírásával ellátott emléklapot, melyre verskeben vagy prózában írt s gr. Széchenyi Istvánnak lehetőleg vonatkozó sorok legyenek jegyezve. Ezek helyett a hölgyek sajátkezűleg, de csak selyemmel papírosra vagy selyem-kelmére készített himzeményeket is küldhetnek be, sajátkezű aláírásukkal ellátva. Elfogadtnak továbbá sajátkezű készített rajzolatok, aquarell-festmények vagy írott zeneművek is; végre kedvesek lennének azon részvételek másolatai is, melyeket egyes honfiak és testületek a dícsőült legnagyobb magyarnak családjához intéztek. Miután ez emléklapok be fogtak kötetni, kell hogy azok egyenlő nagyságúak legyenek, mívégre 15 hüvelyk magasság és 9 1/2 hüvelyk szélesség véendő zsinórméretűk. A papír ugynevezett „merített papír“ legyen s egy ez, mint a selyemlap is félv alakban hagyandó s kisebb alakúvá nem kell összehajtatni. Az ily nagyságú emléklapok két vékony deszkalemez közé szorítva, vagy fahengerre gömbölyítve küldendők be a múzeumi könyvtárőr Mátray Gáborhoz. Beküldési határidő május 15-ig terjed. Minden résztvevő kéri, legyen szives a bekötés költségei fedezésére legalább egy forintot az emléklaphoz mellékelve beküldeni.

+ (A Széchenyi-terem levő kioszkban), hallomás szerint, a farsangon táncvigalmat fognak rendezni. Oda bizony nem sok ember fér, hacsak addig nagyobbra nem nő.

+ (A Kisfaludy-társaság) egy legközelebbi értekezleten elhatározta, hogy február 6-ra kitűzött nagygyűlést elhalasztja, még pedig bizonytalan időre, midőn a közönség melegebb pártfogása mellett, a társulat nagyobb tevékenységet mutathat már be.

+ (A Petőfi-szobor javára Győrött) e hó 18-án rendezett hangverseny igen szépen sikerült. A fennmaradt tiszta jövedelem 383 ft.

b.— (A Petőfi-szobor) alapja javára Nagyvárardon dec. 29-én diszebedet rendezték, melynek tiszta jövedelme 127 ft. 76 kr.

+ (Reményi Ede) hírszerint nemokára Bécsbe megy, hogy ott három nagy hangversenyt rendezzen. El ne hederülje a Rákóczy-induló, mert úgy talál járn, mint közelebb Boscovitz zongoraművész, kit a loyális érzelmű sógorok a nevezett indulóért úgy lepisszegték, hogy csak holmi „O du lieber Augustin“-féle nótákkal sikerült neki a felháborodott haragos kedélyeket némileg lecsillapítani.

+ (A Széchenyi-terem) februárban Tóth János színházalathoz mennek vendégszeretpeln, mely ott a jövő hó közepén kezdendő megmüködsé.

(A nemzeti színház tagjai) az „Ungar“ szerint a budai várszínházban hetenkint kétszer színi előadást rendezendek. Az előadások szerinte mielőbb meg fognának kezdeni. E hír szokatlanul hangzik.

+ (Ügyvédi tanácsközmény.) A Budapesteni székely ügyvédek f. hó 19-én, a város tanácssteremében, Srányi János elnöklete alatt tanácsközményt tartottak a törvénykezésnek a magyar alkotmány értelmében eszköz-lendő átalakítása felett. Részletekbe nem bocsátkoztak, de kimondották, hogy a magyar ügy alaki, mint anyagi törvények összessége, a magánosok közti jogviszonyok sértése nélkül, visszaállítható és a visszaható erőnek önmagában érthető kizárásával, azonnal vissza is állítandó.

— (Bűség a nevekben.) Volt egyszer egy kedvelt kellemes népszimű-énekesnője a magyar nemzeti színházban. Sokan fognak még emlékezni az ép oly szép alak, mint bájos hangú fiatal hölgyre. Akkor ez volt a neve: De Cau Mimi. Később operákban is föllépett, férjhez ment s lett belőle Lászlóné asszony. Azután kiköltözött Németországba s az ottani színpadokon ragadta el a németeket szép éneke által. Ekkor úgy hitták: Doria-Lászlóné asszony. Most ismét írják róla a német lapok, hogy Kóburgban bizonyos Zadernack nevű színészhez ment nőül s jelenleg így írja magát: Zadernack-Dória asszony. Az előzmények után itélve, kilátásunk lehet, hogy e névváltoztatásnak még — folytatása következik.

+ (A bécsi magyar jogászok báljára), mely febr. 6-án lesz, b. Sina Simont is meghívták, ki a megítéltetést azzal viszonzotta, hogy a bál költségeire 100 ftot adott. A nemes báró adományát annál becsesebb, mert a bál tiszta jövedelme a magyar Akademiának van szánva.

b.— (Nagylelkűség.) A „Times“ angol lap Bouley nevű levelezőjét a a chinai hadjáratban megölték. A „Times“ tulajdonosi jelentékeny nyugdíjat rendelték övegyének, ki ezenkívül a Chinában szerzett zsákmányból 100,000 ftnyi összeget fog kapni.

+ (Dalmáciából) mintegy 15 ifju érkezett körünkbe, tanulmányaikat az itteni egyetemen folytatandók. Ugyane szándékkal Krakkóból mintegy 20 lengyel ifju jött fővárosunkba. Nehány olasz ajku fiatalember is tartózkodik körünkben pár hét óta. Mint mondják, a magyar nyelvet tanulni jöttek. Valamint ók, egy a fiamei olaszok általában magyar ruhában járnak.

+ (Honvédtisztek konferenciája.) A Budapesten lakó honvédtisztek f. hó 20-án, a „két török“ kávéházban mintegy 300-an összegyűlve, munkaképtelenné vált bajtársaik segélyezése ügyében tanácsközményt tartottak, melyben a „M. O.“ szerint elhatározottak, hogy a kik segélyezésre tartnak igényt, eziránt magukat igazolniuk kell, s be kell bizonyítaniuk azt is, hogy a lefolyt 11 év alatt semmilyen sem szennyezték be nevüket. Egy 7 tagból álló bizottmány, mint igazoló és ítélőszék állítatik fel. Ezen bizottmányok kötelessége, a társulati pénzerő gyarapodásán munkálni, s abból az érdemesekhez igazságosan segélyezni, valamint arra is gondjárnak kell lenni, hogy azok, ha lehetséges, valamely hivatalos elhelyeztetéshez juthassanak. E végből Rohonczy Lipót korelnök egy választmányi taggal Budára ment a tárnok urhoz, értesítendő őt a tanácsközmény azon ohajtása felől, hogy a szük-kölködő és kézimunkára képtelen honvédek a magyar állam hivatalnokai közt találjanak keresetet. Az adakozásokra sajtó utján fölhívás tétetik közzé, s a begyűlt segélyezések ugyanezen uton fognak köztudomásra jutni. Alighogy a segélyező egyesület megalakult, azonnal mintegy 1000 ft. segélypénz érkezett. Másnap pedig a nemzeti kaszinóban 2000 ft. gyűlt össze. Még a gyűlés folytatában 60 szükölködő honvédtiszt jelentette s igazolta magát. A tanácsközmény korelnökül Rohonczy Lipót, jegyzőül Gánczy Flóris, pénztárnokul Vidats János, s bizottmányi tagokul Földváry Albert, Kaszonyi József, Sebes Emil, Gelits Rikárd, Szathmáry Mihály és Szekulits István választottak meg.

+ (A „Magyar Akademia könyve“) második kötete, az elsőhöz hasonló csinos kiállításban megjelent. E kötet versenken kívül, egy pár prózai dolgozatot is hoz, névszerint gr. Széchenyi István életrajzát kivonatban, b. Kemény Zsigmond után, a dícsőült nagy hazafi fametszetű arczképpel; továbbá b. Vay Miklós életrajzát, Ballagi Mór után, arczképpel; végre „A báró és leánya“ című novellát Vadnai Károlytól. A versenk egy páron kívül a legifjabb költői nemzedéktől valók. A jövedelem az Akademia palotájára lesz szentelve.

+ (Markó képeinek megvásárlására) oly örvendés buzgalommal történnek az adakozások, hogy az arra szüköségelt pénzösszeg valószínűleg előbb együtt lend, mint reméltük. Mint értesülünk, újabban Szaniszló Ferencz nagy-váradai püspök 100 ftot, Peitler Antal váci, Kollárcsik István roznyói püspökök pedig 50—50 ftot adományoztak a fennebbi czélra.

+ (Hölgyjogászok.) Wenzel Gusztáv, egyetemi tanár, mint a „M. S.“ írja, azon szerencsében részesült, hogy Bathányi Arthur grófné, Kornis Róza grófné és Zichy Pálné előtt magánelőadásokat tart a hazai történelem-és közből, mit a lelkes tanítványok épen oly érdeklődéssel, mint sikerrel hallgatnak.

b.— (Művészbál.) Hir szerint még e hóban a pesti művészek táncvigalmat rendeznek. Kétségekívül ez lesz a legnépesebb bál ez évben, mert az emberek igen nagy része művészen tartja magát.

b.— (Szép historia lesz az.) Hevesmegye elhatározta, hogy a lefolyt 11 év eseményeit összeírattva, jegyzőkönyvbe iktattatja. Megérdemelné, hogy képekkel illusztrálva jelenék meg, mert szép dolgok azok.

— (Egy falusi tót iskolából.) Egy vidéki tudósítónk írja: Nógrádmegye Vanyarcz községben Honóczy Pál az ág. hitv. iskolában összesen 130 gyermek tanításával foglalkozik; megjegyzendő, hogy ezek mind tótok. Nem kevés csodálkozásra, a midőn meglátogattam az iskolát, a tanító többi között ezt mondja tanítványainak: „No fiaim, énekeljétek el ennek az urnak a Szózatot,“ mit azonnal el is kezdtek, még pedig pompásan hangoztatták el; utóbb egy fiut középre hívtak, s azzal elszavaltatta előttem a költeményt. A fiu bátran elkezdte: „Hazádnak rendületlenül,“ de a mint e helyre ért: „Itt törtek össze rabigát,“ ezt így adta elő: „Itt törtek össze trafikát Hunyadnak karjai.“ Mosolyogom kellett ezen anachronisumon, de az nem konfundálta a fiut, a ki úgy összetéveszté a rabigát a trafikával. — H. J.

b.— (A temesi főispán megítéltetése.) Jan. 1-én este Temesvár város közönsége Temes megye új kinevezett főispánjának, mélt. németi Damaszkín János urnak tiszteletét egyszerű fátylászóval fejezte ki. A lakosok fátylával és számos magyar, román és szerb zászóval a város ház előtt gyűltek össze s két zenekar kíséretében a főispán ur szállása elé vonultak. A megyei közönség érzelmait magyar beszédben Missics János ur tolmácsolta. Ezután Nicolits Fedor és Perian urak üdvözölték a főispán urat szerb és román nyelven. Mindhárom beszédet végzetlen éljenekkel, zsviókkal s sztreaszakkal fogadta a közönség. A főispán mindegyik szónoklata hasonló nyelven felelt. — A „Szózat“ éneklése rekeszté a a tisztelést, mire a roppant tömeg a legnagyobb rendben szétszórt. — A főispán méltóság Temes megyében történt visszahelyezésének ünneplésére jan. 8-án a színházban Körner „Zrinyi“-je adatott. Ugyanezen estén a gyárkúlvárosban a „Tigris“ vendéglőben díszes lakoma volt rendezve, melyben maga a főispán ur is jelen volt.

b.— (A vasutársaságok hanyagsága) s a közönség kényelmének tekintetbe nem vétele miatt ismét egy áldozat esett el. Legközelebb a Drezdából Lipócsébe érkezett vasutovonat egyik kocsiában egy utast megfagyva találtak. A vasutársaságok tudják, hogy a kocsi mikénti fűtését már rég feltalálták, hanem ók azért sem fűtetnek, gondolván, hogy télen ugyis csak az utazik, a ki kénytelen vele s ez beül a kocsiába, ha fűtik azt vagy nem.

+ (Vasuti szerencsétlenség.) A pest-bécsi vasuton Érsekújvár körül e hó 18-án két vonat összeütközött s több személy részt meghalt, részint megsebesült.

b.— (Bécsben a jég) a Wien folyón 18—20 hüvelyk vastag, sőt sok helyen egész fenékig befagyott: A bécsiek oly bizonyosnak tartják az árvi-zet, hogy például a gőzhajózási s vasut-társulat előre elhordatja féltett tárgyait; a kereskedők szintén biztos helyet néznek áruiknak.

— Győről írják: Sok éve már, hogy nálunk oly hangversenyt nem értünk, mint a 18-án Petőfi országos szobrára adatott volt; nem értem a hangverseny műbecsét, hanem a fényes eredményt. Petőfi-szobrára rendezett ezen estélyi mulatságon, magyarnak meg nem jelenni, irodalmunkon elkövetett árulásnak tekintett volna. A terem és karzat minden zugában zsufolásig tele volt, s mint hallom, majd 400 ftnyi tiszta jövedelem maradt, mi igen sok, ha meggondoljuk, hogy Reményi — újabb időben leglátogatottabb hangversenyéből ennek csak fele jött be. — Ha a vidéken kérdezik, kik voltak az összeműködők? azt felelem: Győr minden hangverseny-képes zenélő és szavaló tagja, dr. Kovács Pál családját kivéve. Az ő talpraesett nevetetté felolvasásának, valamint a kisasszonyok közreműködésének hiányát igen is éreztük. — Az előadott darabokat bírálgatni nem akarom; mert akkor csak kettőtől szólhatnék: Komáromyról, ki az egészet önfeldolgozással s oly ritka sikerrel létrehozta — de ezt a pestiek úgy is ismerik; és Farkas Miska társaságáról, ezt pedig a kül- és belső szinten eléggé ismeri. A többi mind műkedvelő volt, kiknek legnagyobb hálával tartozunk, hogy az estélyt oly élvezetessé, oly változékonyvá tették. Nem is hiányzott a taps és zajos kihívás; és úgy hiszszük, miszerint a középponti bizottmány a küldeménnyel lehet épen úgy megelégedve, mint a művészek lelkesedésünkkel és elismerésünkkel. — A közönség egészen magyar öltözetben jelent meg — és így tehát igen szép is volt. — A bekövetkező választások miatt városunk leglényesebb mozgásban van; küldözgetik mindenfelé az előterjesztő és választmányi tagok nyomatot a listáikat mind a magyar, mind az ugynevezett német párt; — Győrben német párt? ugy-e beh furcsán hangzik, de városban lakunk, és a városokban az intelligencia magát még mindig németnek tartja és tartatik.

— Kis-Kőrösről írják: El nem mulaszthatom, megemlíteni azon lelkesedést, mely nagy Petőfinék születése helyén nyilvánul. Közelebb egyik év. lelkesünk által, csak ugyszólván megpendítve volt, emléket emelni nagy költőnknek születés helyén, s már az aláírás pár száz forintot állt fel. Köszönetet érdemelnek különösen lelkes városi előjárók, kik a város részéről 100 ftal járultak a nagy czél előmozdításához. Az aláírások még mindig folynak, 23-án pedig szintén ezen czéla hangverseny és táncvigalom van rendezve, melynek, ha reményünk nem csal, szép eredménye lesz. — Olvasó-egyletünk szintén kezd ébredezni 11 éves mély álmából, s már az eddigi aláírások is igen szép eredményre jogosítanak. — 16-án este egyszerű fátylászómenetet tartánk, hivatalok átvevése és rendezése végett itt levő főbíránt t. Földváry Gábor ur tiszteletére, a „Szózat“ néhány versét énekelvén; az öröm és lelkesülés általános volt. A hangulat városunkban különben csendes, kivéve pár nem helyén levő ablakbetűést, mely megrovandó, mert, mint lát-szik, nem politikai ok, hanem személyes érdekéből történik.

— Békésen január 8-án egyszerű polgári ünnep volt. Délutántól fogva nagy néptömegek álltak végig az utcákat, várakozva a kedves vendégekre, kik csak esti 5 óra után, lovas banderium vezetésével s számos kocsi kíséretével érkeztek meg az őket örömjongva fogadó nép közé, a kivilágított városba. Lónyai Menyhért, a békésbányai egyházmegye gondnoka, és báró Wenckheim Béla, Békés megye főispánja voltak az érkezők, kik mindketten az egyházmegye január 9-én tartandó gyűlésére jöve, a megye főjegyzője, Szathmári Károly házánál szállottak be, s ott, az örömtől tuláradt népzere, fátylászó mellett, megyei aljegyző Szóke István szónoklatában, s a közben-közben kiött riadó-éjkenekben fejezték ki az országosan tisztelt, itt pedig különösen szeretett két nagy hazafi iránti érzelmeiket. A jeles üdvözölő beszédre gyönyörűen válaszolt előbb b. Wenckheim Béla, azután Lónyai M. s a jelen állapotokat mindkettő, amaz polgári, ez egyházi tekintetben, az egyetértés és önmérséklet eredményének állított: a nemzet ohajtásának egész teljességében kivívására egyetlen eszközt ezentúlra is a rend és csend fenntartása mellett a higgadt egyetértést és öszszetartást ajánlották. Ezután a fátylászó egy halomba hányva, az ezernyi nép a megítélteték ablaka előtt a „Szózat“-ot éneklé mindaddig, míg az égő halom egészen elhamvadt. Az emlékezetes estét barátságos vacsora rekeszté be, melyen az egyházmegye tisztikara és egyházi képviselők vették körül a magas vendégeket, kikre és a házi-gazdára ugy, mint egyebekre is számos szép toaszt volt elmondva. A fiatalág pedig nem állotta meg, hogy csárdás nélkül muljék el tőle. Más nap délelőtt az egyházmegye gyűlése, szokás szerint istentisztelettel — melyre ismét az egész nép felgyűlt — nyitattat meg, s a presbiteriumnak népképviselő alapján újráválasztása tárgyában hoztak igen fontos határozatok. Este pedig Lónyai Menyhért ő nagyságának a gyámintézet iránt beadott remek tervezete tárgyalatott. Mind a kettő kinyomatni rendeltetett. E gyűlésen tette le esküjét, az egyházmegyei tanácsbírói székét remekbeszédrel elfoglalt Tisza Lajos, kire aznap este az esperesi asztalnál egymást érte a sok elmes felköszöntés. — Harmadnapon eltávoztván a kedves vendégek, Békés ismét magában maradt, de lakossága soká fog azokra visszaemlékezni. — K.

Színházi napló.

Péntek, jan. 18. „Essex gróf.“ szomorujáték 5 felv. Irta Laube. A darab, melyet már jó ideje hogy nem láttunk, díszes helyet foglal el a színház műsorozatában. Szép, hatásos nyelve, ügyes szerkezetű képekkel velünk feledtetni a darab belső hiányait. Előadása is színpadunkon a jobb közö tartozik. A czím szerepet Feleki adta, s mondhatjuk, hogy komoly szerepei közt alig van olyan, melyet szebben, hatásosabban személyesítne. Jókainé Erzsébet királynőt valódi királynői méltósággal játszta; Munkácsi-F-néröl is csak jól mondhatunk.

+ (Pozsonyból) írják, hogy a jelenleg Sz.-Fehérvárott működő magyar színházalathoz 12 vendéglőadásra oda meghívottak.

b.— (Boldog város.) N.-Szében Erdélyben azon ritka és boldog helyzetben van, hogy az évi költségvetése 45,600 fölösleget mutat. Ugyanis jövedelme 176,324 ft, kiadása pedig 145,778 ftra van téve.

+ (Bajusz és szakál.) E czim alatt egy czikk jelent meg a „P. Hir-nökben“, melyben a czikkíró, egy kath. falusi pap, azt bizonyítja, hogy a bajusz és szakál ellen kikelni, annyit tesz, mint kikelni a teremtő Isten bölcsesége ellen; azután adakokkal mutatja ki, hogy a borotválkozás kellemetlen, paphoz illelten, és sok bosszúsággal járó foglalkozás és haszontalan időtöltés. Indítványozza tehát, hogy a püspöki kar vagy nemzeti zsinat mielőbb határozza el, hogy a bajusz és szakál viselése a kath. papságnak is megengedtetik. — Az indítvány figyelemre méltó, azért videant consules . . .

+ (Pécsét sajnós kihágások történtek.) Egy bősziült tömeg Rogári Gáspár népszerűtlen városi biztos házát megrohanván, az ablakokat beveré, a szobák burorait feldulta, s a gazdát nem találván honn, leányát és fiát bánaltalmaztak. Végre katonaság avatkozott a dologba.

b.— (Európai fejedelmi családok tagjai közül) a lefolyt évben 15 halt meg, de ugyanannyi született egyszersmind. Nőtlen és még meg nem nősült fejedelmek — a pápán kívül, — van hat.

b.— (A tekenősbéka Angliában), különösen Londonban a legnagyobb nyalánkságok közé tartozik. Owen természettudós szerint, a Themze torkolatánál több ily állat teknője van már fölhalmozva, mint a mennyi az egész föld kerékénél él.

+ (Ablakbeverés.) A nagyszabéban német újság érdemdu szerkesztője keserűen hangon publikálja saját lapjában, hogy f. hó 5—6 közti éjjel ablakait bevették, saját nyilatkozata szerint, unoellenes nézeti miatt. A mondot szerkesztő oly lovagias, hogy teljes kétséggel ajánlja fel ablakait továbbra is a demonstrálók szolgálatára; csupán arra kéri föl őket, hogy jövőre korábban végezzék munkájukat s ne háborgassák őt álmaiban.

b.— (Adakozás.) A kolozsvári tanácsai tisztviselő kar, a kolozsvári nemzeti színház alapítókégy gyarapítására 649 ft 88 krt adott.

— (Adakozás.) A mezőszentgyörgyi Széchenyi grász-ünnepélyen, az emelendő Széchenyi-szoborra, következők t. honfiak adakoztak: Matkovich Tivadar 5 ft, Fodor László 3 ft, Kenessey Ferencz 3 ft, Szücs Adolf 3 ft, Pósa Károly 1 ft, Balázs Dávid 3 ft, Kálmán Károly 1 ft, Ötvös Lajos 1 ft, Sárközy Kázmér 1 ft, Sárközy Gyula 5 ft, ifj. Matkovich Tivadar 1 ft, Kenessey József 1 ft, Hénes János 38 kr, Kenessey Ferencz 2 ft, Badicz István 50 kr, Kovács Antal 1 ft, Kenessey Józsefné 1 ft, Szabó János 1 ft, Szücs Emil 1 ft, Kemény Péter 20 kr, Csizmadia István 20 kr, Kálmán János 20 kr, Sente József 20 kr, mezőszentgyörgyi község pénztára 1 ft, Kovács Péter 30 kr, Horváth Mihály 1 ft, Deli Lajos 50 kr, [Mészöly Lajos 1 ft, Katona Borbála 1 ft, Varga István 1 ft; összesen 45 ft 40 kr o. é. — Ezen összeg Tóth Lőrincz akadémiai pénztárnok urhoz küldetett. — Közli Kálmán Károly, lelkész.

— (Adakozások.) A mult héten következő adakozások küldettek be a Vas. Újság szerkesztőségéhez:

A Kisfaludy-társaság javára: László Károly Mexicoból 10 ftot.
A Petőfi-szoborra: a tápió-szelei izraelita iskola megmagyarosítása javára f. hó 15-én tartott táncvigalomból, több lelkes hazafi, Rainer Antal által 31 ft 50 krt.

Az első összeget illető helyen átadtuk, az utóbbit a pesti takarékpénztárba tettük.

A magyar Akademia palotája.

— (Újabb kimutatása) a Vasárnapi Újság szerkesztőségéhez a magyar Akademia számára beküldött hazafiai adakozásoknak.

XLIV. község: Homonnáról Major István járásbeli esküdt egy, bíróilag megítélt kártételi összeget, a magát megnevezni nem akaró nevében 2 ftot, — Harsányból többen Baranyay Antal által 24 ftot. Összesen 26 ftot.

Az eddigi I—XLIV. községekkel együtt: 14,114 ft., 1 régi római arany, 1 huszfrankos arany, 110 cs. arany, 21 képtipos tallér, 1 orosz tallér, 4 újfos, 140 huszas, 18 negyedfos, 1 tizes, 1 db. 100 pftos és 10 db. 20 pftos nemzeti államkölcsön-kötelezvény.

— (Részletes kimutatás) a fentebbi adakozásokról, melyekhez többen járultak:

Harsányban többen ösztönszerüle kívánván fillereiket az Akademia palotájára meghozni, következő adakozások történtek: Baranyay Antal 5 ft, Baranyay Antalné 3 ft, Zavatkai János 2 ft, Zavatkai Jánosné 1 ft, Holtzer Endre 2 ft, Holtzer Endrené 1 ft, Piatsek János 2 ft, Piatsek Jánosné 1 ft, Barnai Pál 2 ft, Barnai Pálné 1 ft, Szatlokot Ferencz 2 ft, Hudák József 2 ftot.

Szombat, jan. 19. „Eljegyzés lámpafénynél.“ Operette 1 felv. Offenbachtól. „Egy viharos éj.“ Kövér Lajos legújabb vigjátéka. „A négy évszak“ című ballet „Guzmann Joánna“ operából. Volt tehát ez este egyszerre minden: ének, zene, tánc és vigjáték. Ki mit legjobban szeret, abban gyönyörködhetett. A kis dalmü még mindig igen érdekes, a miben legtöbb érdeme van Szerdahelyinek, ki ezuttal is igen talpraesett rögtönzésekkel lepte me a közönséget. Különösen nagy derűtséget okozott azon versével, melyet az ideí természetű caprai krumpiról mondott. Nem helyesleljük, hogy színésznőink oly nagy krinolinokat hoznak a színpadra. Ma is baj történt egygyel, a mi nem oda illő nagy nevetést idézett elő.

Vasárnap, jan. 20. „Két pisztoly.“ Eredeti népszinmű 3 szakaszban. Irta Szigligeti. Olyan ez a darab, mint egy aggszűz, a ki elhervadt szépsége iránt még érdekelt kelteni képes.

Hétfő, jan. 21. Először: „A vén székely vagy: utolsó tatárfutás.“ Eredeti történelmi dráma 3 felv. Irta Benkő Kálmán. Benkő több gyenge szinművet írt már, ez a mostani a legerősebb a gyengék között. Hatását a sok látvány segítette elő, van benne erős ágyuzás, zenélés, éneklés, fújják dobolják a Rákóczy-indulót, sőt még három felkantározott ló is szinpadra kerül — de azonkívül is a szerző igyekezetét nem lehet eltagadni. Azért a szerzőt szokás szerint kibírták. A szereplők tettek a mit tehettek. Az előadás folytán ezen u. n. történelmi, tatárfutásos drámában a Rákóczy-indulót is eljátszák, hogy azok is hallják, a kik már akkor rég meghaltak, midőn a Rákóczy-indulót kigondolták.

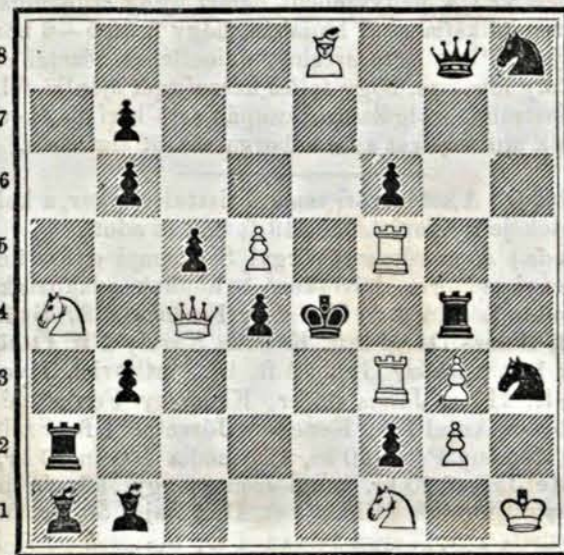
Kedd, jan. 22. „Dinorah.“ Vig opera 3 felv. Meyerbeertől.
Szerda, jan. 23. „Házassági három parancs.“ Eredeti vígjáték 3 felv. Irta Szigligeti.
Csütörtök, jan. 24. „A falusiak.“ Eredeti vígjáték 3 felv. Irta Szigligeti József.

SAKKJÁTÉK.

57-ik sz. feladvány. — Loyd Sámueltól (Amerikában).

Megjelent a „The Era“-ban.

Sötét.

Világos.

Világos indul s 3-ik lépésre matot mond.

Az 52-ik sz. feladvány megfejtését, hosszúsága és térbánya miatt a jövő számba kellett halasztanunk.

Rövid értesítések. Veszprém: Fülöp József. Üdvözöljük őnt új hivatalában. Egyszermind reméljük, hogy ön, ki egy éven át volt primipilus a megfejtők sorában, a hivatalos gondok mellett sem adja ki kezéből a zászlót, melyet mindig az első sorban lobogtattott. — M.-Sziget: W. B. Az 51. sz. f. megfejtése helyes. A 49. sz. f. föllálítása hibátlan.

Szerkesztői mondanivaló.

5488. Vác. I. A. Részvételt olvastuk azt a kissé hosszú tudósítást, melyből kitűnik, hogy ön a Vácson működő szinművésztársulat mind férfi-, mind nőtagjaival igen megelégedve, különösen azon t. cz. művésznővel, „ki mint csalogány tündéri honba rengeti sziveinket.“ Csak hogy az efféle igen sokszor mondták már el másokról is.

5489. Felső-Nyárad. D. G. A kérdézet lapot ugyan még nem láttuk, de úgy halljuk, hogy végre megindult. Ára félévénként 2 ft. 50 kr. A pénz a szerkesztő vagy a lap ezime alatt kézhez jut.

5490. Kuruc Péter. Borvirágok. Rosz utra tévedt vad poetái enyelgések. Holmi kurtakorcsmákban talán akad közönsége az effélének:

„En nem tudom, mostanában
Mindent olyan szomjas vagyok,
Pedig már az orrom hegyén
A borvirág szintugy ragyog.
Egyébiránt nem vagyok én
Az orromra olyan kényes,
S én azt tartom — hogy a táj is
Ha virágos, úgy regényes.“

És ha lenne egész pofám
Olyan vörös mint paprika, —
Innám a bort mindég egyre:
Mint vizet a bőlömbika.
(Bocsánat a közzétételért!)

5491. Puczincz. Cz. R. Az ezer példány 10 fterét kiállítható. Ekkor meglesz benne a kívánt fordításon kívül az eredeti szöveg is. A megrendelést nyomdánk szivesen teljesíti. Kérjük a választ.

5492. Borberek. Sz. I. Irodalmi rovatunk folyvást figyelemmel kíséri a hazai irodalmi mozzanatokot s ön kérdéseire sokszor adhat választ. Hogy hirdetései rovatunkat e lapok kiadóján kívül könyvtársaink csak ritkán veszik igénybe, az bizonyosan nem nagy hasznukra történik sem nekik, sem az irodalompartóló közönségnek — de erről nem tehetünk.

5493. N.-Szombat. M. F. Engedje el nekünk e levél közlését. L. G. Ilekteni következtetés talán meg van benne csafolya, de mit nyernék ezzel, ha tényekkel nem bizonyíthatjuk állításunkat? Kiméltet érdemlő, gyengéd magánviszonyokat érint a levél, pedig azoktól távol akarunk maradni.

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatja Landerer és Heckenast, egyetem-utca 4. szám alatt Pesten 1861.

5494. Héreháza. K. S. Már minap kellett volna megírunk, hogy a frakk megékezett s a nemzeti színház titkárának átadott.

5495. Pankota. K. J. A tudósítás meglepő, de azért, ha a viszonyokat kombináljuk, most is lapunk előbbi állítása mellett kell maradnunk.

5496. Az elátkozott vár. Tanácsadóra nem sok érkezősünk van. A tanulmány és folytonos gyakorlat lesz önkön legjobb tanácsadója. Örömmel látjuk a szorgalmat és komoly akaratot.

5497. Kisfalud. N. M. Az idézett könyv, mely a rendőrség által betiltott könyvek közé tartozott, francia nyelven írt életrajza Petőfinek s méltatása irodalmi működésének. A költő halálára nézve semmi új adatot nem tartalmaz.

5498. Madaras. H. S. A felszólítást még egyszer közöltük az illetővel. Kilátásunk van, hogy jó sikere lesz. Ellenkező esetben lapunk hirdetései közé kérjük a cikket intézni.

5499. Gondolatok a Bilak hegyen. Nemes, hazafiai érzelmek, de oly divatból kiment s a mai versírás természetével meg nem egyező formában, mely a költemény ki nyomtatását nem teszi kívánatosá. Mi annál nagyobb meglepődéssel olvastuk végig, mert tudtuk, hogy egy 70 éves agg írja e lelkes sorokat; ki ne örövendene, midőn látja, hogy öregekben is szent lánggal ég a honszerem tüze? — Nagy örömünkre válik az is, hogy az általunk kiadott Szózat új melegen fogadtatt, s hogy már a Székelyfölddel határos szászok is kezdik énekelni. Fogadjon ön szives üdvözlésünket.

5500. Egy csapással két legyen. Természetihven írt mulatságos történet. Közölni fogjuk, mihelyt térnyerünk.

5501. Elkésett ujvi köszöntő. Bizony elkésett. Lesz még ujesztendő!

Nyílt tér.*)

— Felhívás. 1859-ik évi martius hóban előfizettem 2 fttal Simonffy Kálmán ur „Tárogató“ czimű zenevállalatára, mely ugyanaz évi május hó végére volt megjelenendő. — Ugyanezen évi május hóban előfizettem Eltér Antal ur „Dal és Zongora“ czimű zeneművére, mely június hó végére ígértetett. — (Most jelent meg. Szerk.)

Végre: november hóban küldöttem Bécsbe Kolonicz László urnak 3 ft 30 krt, az általa kiadandó, s az év végére ígért tánczeneművekre. Jöllehet egy, sőt illetoleg másfél év eltelt, mindeddig semmit sem kaptam, sőt nem jut eszembe, hogy a fenttisztelt urak e tárgyban nyilatkozatok volna ezen becses lapokban, az előfizetési hirdetést pedig ezekben közlék.

Szeretem hinni, hogy a művek meg nem jelenését nem a szerzők hibája, hanem egyéb okok akadályozák, de hogy ennyi idő óta késedelmeket nem igazolták, mindenesetre saját hibájuk részint előfizetőik, részint az irodalompartólók iránt általában. — Nagy-Bajom, jan. 2. — Hirtling Boldizsár.

* E rovatban közölt cikkekért csupán a sajtóhatóság irányában vállal felelősségét a Szerk.

HETI NAPTÁR.

Hó- és hetinap	Katholik. és Protest. naptár	Gör.-orosz naptár	Nap-kelet nyug.		Izraelit. naptár	Hold-kelet nyug.		
			6. p.	6. p.		6. p.	6. p.	
Január — Február			Jan. (6)		Sebat		6. p. 6. p.	
27 Vasár.	F. Ar. sz. Ján.	F. Marg.	15 A2 Theb.	7 34	4 52	15 Örömm	6 11	7 45
28 Hétfő	Nagy Károly N. Kár.	16 Péter sz.	16 Péter sz.	7 32	4 54	16	7 32	8 9
29 Kedd	Szal Ferencz Adelg.	17 Antal ap.	17 Antal ap.	7 31	4 56	17	8 54	8 30
30 Szerda	Martina szüz Ypoly	18 Athanasz	18 Athanasz	7 30	4 58	18	10 16	8 51
31 Csütörtök	Nolosk Péter Virgil	19 Makár ap.	19 Makár ap.	7 29	5 0	19	11 37	9 13
1 Péntek	Ign. Efram. Brigitta	20 Euthym.	20 Euthym.	7 27	5 1	20	*	0 37
2 Szomb.	Gyerty. BA. BA. avát	21 Maximin	21 Maximin	7 27	5 2	21 S. S.	0 58	10 6

Holdnegyed: ☾ Utolsó negyed 2-án 11 óra 13 perczkor délelőtt.

TARTALOM.

Gróf Barkóczy János (arckép). — A kökereszt. Nyilasy Samu. — Életem legszomorubb napjai. Jókai Mór. — Pontok Magyarország multjából (folyt.). — A fonyi malomkőgyár (képpel). — Gaeta ostroma (képpel). — László Károly levelei Amerikából. XIV. (vége). — Egyveleg. — Tárház: Adatok Petőfi halálához XXVII. (vége). — Egyház és iskola. Irodalom és művészet. Vegyes hírek. Ipar, gazdaság, kereskedés. Közintézetek, egyletek. Mi újság? A magyar Akademia palotája. Színházi napló. Sakkjáték. Szerkesztői mondanivaló. Nyílt tér. Heti naptár.

Figyelmeztetés és kérelem.

Midőn mindazon t. cz. előfizetőinket, kik alulirt kiadóhivatalhoz más nyomdákban megjelenő lapokra is küldtek előfizetéseket, ezennel tisztelettel értesítjük, hogy a nevezett pénzek az illeto lapok kiadóhivatalainak — daczára személyzetünk elfoglaltságának — annak idejében pontosan átszolgáltattak: kiérünk kell mindenkinek, hogy ama lapok postai szétküldetése miatt panaszait ne hozzánk, hanem az illeto kiadóhivatalokhoz intézni sziveskedjenek. — Pest, jan. 24-én 1861.

A Vasárnapi Ujság kiadóhivatala.

Felelős szerkesztő Pákh Albert: (lak. magyar-utca 1. sz.)

3-ik szám.

Nyolczadik évi folyam.

A Vasárnapi Ujság hetenkint egyszer nagy negyedrtben 1 1/2 ven jelenik meg. Előfizetési díj Buda-Pesten házhöz küldve vagy postai úton külön a Vasárnapi Ujságra félre 3 ft., a Politikai Ujdonságokkal együtt 5 ft. új pénzben. A Vasárnapi Ujság a Magyar Sajtóval együtt (a Politikai Ujdonságok nélkül) félre 10 ft., évnegyedre 5 ft. új pénzben. — Az előfizetési díj a Vasárnapi Ujság kiadó-hivatalához (Pest, egyetem-utca 4. szám) bérmentve utasítandó. (Szerkesztőségi szállás: magyar-utca 1. szám.)

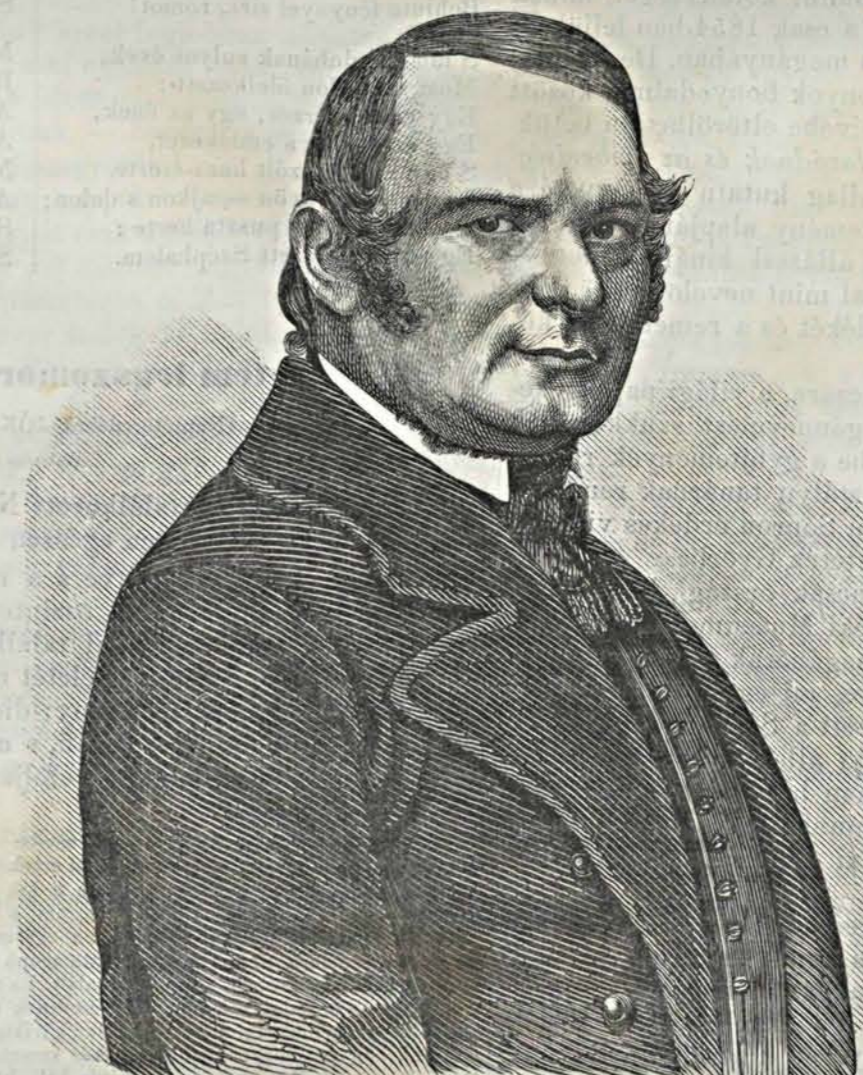
Dr. Rómer Flóris.

A politikai izgalmak közepett sem szabad egy perczre is megfeledkeznünk a tudományról s azon tiszteletéről, melylyel annak hívei iránt tartozunk. Tiszteljük azokat, kik a közélet zajos pályáján nemzeti jogainkért, észszel, erővel küzdenek; de egy perczre se feledkezzünk meg azokról, kik az írószoba magányába vonulva, a nemzet szellemi tőkájének gyarapításán fáradoznak; ne feledjük most se, a mit annyiszor ismételve hallottunk és a miről meg kell győződve lenni mindenünknek, hogy a magyar csak szellemi fenség által vivhatja ki a jelen időkben azon helyet, mely ősz hazájában s az európai népek rokonszenvében megilleti, mert: „elvéssz azon nép, mely tudomány nélkül való...“

Ne csak emlékbet tiszteljük, ne csak holtuk után ismertessük hazánk jelesbjeit; hanem már akkor is, midőn még közöttünk élnek és működnek, midőn még ujjal jellelhetjük ki őket az ifju nemzedéknek követendő például; midőn még nem a rideg sirdomb hantjaira kell ültetnünk a kegyelet és méltánylat virágait, hanem oda, hol a közjóért fárado kebel is szivhatja üdítő illatukat.

A kit ezuttal mutatunk be olvasóinknak, az régóta szenvedélyes barátja a tudománynak s hazánkban nem mindennapi érdemekkel bíró tanár, régiség- és természetbúvár. — E névvel több ízben találkoztak olvasóink e lapok hasábjain is.

Rómer Flóris született Pozsonyban 1815-ben, jómódu polgáriszülöktől, kik mit sem kíméltek fiok czélszerű neveltetése körül. A magyar nyelvet Tatában, a tótot Trenacsében tanulta. — A gymnasialis főosztályokat járván, a latin remekirőkből egész könyveket tanult és szavalt el s oly szerencsés verselővé

Dr. RÓMER FLÓRIS.

lön, hogy dolgozatai rövid időn egész füzetekre szaporodtak s képes volt az egész osztályt külön-külön feladványokkal ellátni. Eleinte világi pagságra törekedett; de később a tanári pálya oly varázsszal vonzotta, hogy 15 éves korában a sz Benedek-rendbe lépett. A remekirők mellett kedvvel üzte a mennyiség; még a történelem iránti szenvedély is kezdte a tudománysovár kebelben felgyuladni, főleg midőn az oklevéltan tárgyalásánál eredeti régi okmányokhoz is férhetett. — Mint pannonhalmi hittanon kezdte előbb többféle bécsi, később pesti s pozsonyi lapokba is dolgozni s azon örömben részesült, hogy több cikke a Rajna s Elbe partjain kiadott lapokba is átvétetett. Ekkor másolta Szedes Fábiant álneve alatt a „Tud. Gyűjtemény“-ben kiadott „Szt. István alapító levelét“, s készítte Magyarország egyházi régi térképét, valamint több a Tud. Tárban megjelent cikkeket s elkülönözte az európai hírt pannonhalmi könyvtárban a régi kéziratok s nyomtatványokat a többi könyvektől.

Az éjeket az iskolateremben töltte; ágya egyetlen szőr derékaljából állott, míg fűpárnául kedves Mabilionja — melyből sokszor hajnal hasadtig tanult — szolgált, melynek nevéet csintalan társai mintegy gunyolólágra reá is ruházták. Esményei ekkor a pannonhalmi könyvtárnokosság s az oklevéltan tanszéke voltak; de a sors másként rendelkezett fölötte. Hogy a bölcsészettudori szigorlatokat letehesse, atyai jóakaróhoz, Bresztyenszky Béla tihanyi apáthoz küldetett s később a győri főiskola alsóbb osztályu tanárának rendeltetvén, felébredt lelkében a festészet iránti szenvedély s mind szabad idejét, mind szünnapjait Swoboda Rudolf